

НАЦИОНАЛНИ
НАУЧНИ
СКУП

ЕСТЕТСКИ
СПОРТОВИ
ИЗМЕЂУ
УМЕТНОСТИ
И СПОРТА

Књига сажетака

Уредник:
Сања Мандарић

Универзитет у Београду – Факултет спорта и физичког васпитања

Београд, 2021.

4. јун 2021.

НАЦИОНАЛНИ НАУЧНИ СКУП
ЕСТЕТИСКИ СПОРТОВИ ИЗМЕЂУ УМЕТНОСТИ И СПОРТА

4. јун 2021. Београд, Република Србија

Књига сажетака

Уредник:

Сања Мандарић

Универзитет у Београду – Факултет спорта и физичког васпитања
Београд, 2021.

Издавач: Универзитет у Београду – Факултет спорта и физичког васпитања

За Издавача: Саша Јаковљевић, декан

Уредник: Сања Мандарић

Техничка обрада: Марко Васиљевић

Дизајн и корице: Марија Добрић

Израда и умножавање: Универзитет у Београду – Факултет спорта и физичког васпитања

Тираж: 20 примерака

CIP - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд

796/799:7.01(048)(0.034.2)

НАЦИОНАЛНИ научни скуп Естетски спортови између уметности и спорта (2021 ; Београд)

Књига сажетака [Електронски извор] / Национални научни скуп Естетски спортови између уметности и спорта, 4. јун 2021. Београд ; уредник Сања Мандарић. - Београд : Универзитет, Факултет спорта и физичког васпитања, 2021 (Београд : Универзитет, Факултет спорта и физичког васпитања). - 1 електронски оптички диск (CD-ROM) ; 12 cm

Системски захтеви: Нису наведени. - Насл. са насловне стране документа. - Тираж 20.

ISBN 978-86-89773-66-8

а) Спорт -- Естетски аспект -- Апстракти б) Спорт -- Уметност -- Апстракти

COBISS.SR-ID 42707209

- Организатор:** Универзитет у Београду – Факултет спорта и физичког васпитања
- Уз суорганизацију:** Министарство културе и информисања, Републике Србије
- Уз подршку:** Министарство просвете, науке и технолошког развоја,
Републике Србије
- Министарство омладине и спорта, Републике Србије

ПОЧАСНИ ОДБОР

Проф. др Бојан ТУБИЋ, помоћник министра за високо образовање
Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Милош ПАВЛОВИЋ, редовни професор, декан
Универзитет уметности у Београду, Факултет драмских уметности

Др Јарослава РАДОЈЕВИЋ, редовни професор у пензији

Др Лепа РАДИСАВЉЕВИЋ, редовни професор у пензији

Ненад ЈЕФТИЋ, потпредседник

Светска федерација спортског плеса

ПРЕДСЕДНИК НАУЧНОГ СКУПА

Др Сања МАНДАРИЋ, редовни професор

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР НАУЧНОГ СКУПА

Марко ВАСИЉЕВИЋ, сарадник у настави

НАУЧНИ ОДБОР

Др Александар ТАСКОВИЋ, редовни професор,
Универзитет уметности у Београду, Факултет драмских уметности

Др Ана ОРЛИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања

Др Бранка МАРКОВИЋ, доцент
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања

Др Војин ЈОВАНЧЕВИЋ, доцент
Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине -
националне заједнице

Др Горан КАСУМ, редовни професор
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања

Др Горан НЕШИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања

Др Душко ИЛИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања

Др Иван КНЕЖЕВИЋ
Плесни савез Србије

Др Јована ТРБОЈЕВИЋ ЈОЦИЋ, научни сарадник
Матица Српска, Нови Сад

Др Лидија МОСКОВЉЕВИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања

Др Марко ЋОСИЋ, доцент
Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања

Др Милан ПОПАДИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет

Др Роберт РОПРЕТ, редовни професор
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања

Др Снежана РАДИСАВЉЕВИЋ ЈАНИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања

Др Тијана ПУРЕНОВИЋ-ИВАНОВИЋ, доцент
Универзитет у Нишу, Факултет спорта и физичког васпитања

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Др Дарко МИТРОВИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања
Др Жељко РАЈКОВИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања
Др Милош МУДРИЋ, доцент
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања
Адријана БАРШИ, генерални секретар
Кендо савеза Србије
Војислава ВАСОВИЋ, председник
Клизачки савеза Србије
Ива ПОПОВИЋ, председник
Савез за синхроно пливање Србије
Ивана МИТРОВИЋ, кустос
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања
Катарина ПРИБАКОВИЋ, студент
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања
Маја КРАСИН МАТИЋ
Институт за уметничку игру
Нина ПЕКОВИЋ САВИЋ, самостални саветник у спорту
Спортски савез Београда

СТУДЕНТСКИ ОДБОР

Александра ОБРАДОВИЋ, студент
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања
Ана РУЖИЧИЋ, студент
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања
Божидар МАРОВИЋ, студент
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања
Милица ГРБИЋ, студент
Универзитет у Београду, Филозофског факултета
Мина НЕНАДОВИЋ, студент
Универзитет уметности у Београду, Факултет драмских уметности
Стефан ВИДОВИЋ, студент
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања

ТЕХНИЧКИ ОДБОР

Иван СТОЈАКОВИЋ, администратор
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања
Ненад ПЕЛЕМИШ, веб администратор
„Студио за веб портале WEBIA“
Алекса ОБРАДОВИЋ, студент
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања
Данило ВУЈАСИНОВИЋ, студент
Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања

Поштоване колегинице и колеге, учесници Научног скупа

Желим Вам добродошлицу на Универзитет у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања и национални научни скуп, који се први пут организује у Републици Србији, под називом: „Естетски спортови између уметности и спорта“. Национални научни скуп је организован у сурорганизацији са Министарством културе и информисања Републике Србије, подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Министарства омладине и спорта Републике Србије.

Естетски спортови представљају област у којој се преплићу спортски тренинг, музичка уметност, кореографија и сценски израз са становишта наука у спорту и физичком васпитању и уметничке игре. Сходно томе, циљ скупа био је да се отвори дијалог између теоретичара и практичара у спорту, теоретичара уметности, естетичара, филозофа, уметника, затим истраживача у пољима друштвених и хуманистичких наука и студената, који се едукују у овим областима и дефинишу јединство и разлике естетских спортова, пронађу одговори колико и на који начин су они између уметности и спорта, али и дефинише сам термин.

Захваљујући мултидисциплинарном контексту, позиву за национални научни скуп одазвали су се бројни истраживачи, професори, уметници, спортисти, плесачи, лекари, студенти, кореографи и тренери.

На научном скупу презентовано је 16 позивних предавања истакнутих и признатих теоретичара и практичара из простора уметности и спорта. Научни одбор је, према критеријумима који су расписани у позиву за национални научни скуп, након позитивне рецензије, прихватио 37 сажетака радова. У припремању Књиге сажетака, у свим радовима извршено је уједначавање личних података и методолошке структуре сажетка, који су затим разврстани у четири тематска подручја.

Свим ауторима честитам на успешној презентацији радова, са жељом да се наредне године поново окупимо и наставимо дијалог у области, у којој се преплићу култура, образовање и спорт.

Председник научног скупа
Др Сања Мандарић, редовни професор

САДРЖАЈ

ПОЗИВНА ПРЕДАВАЊА – УМЕТНОСТ И / ИЛИ СПОРТ 13

Агота ВИТКАИ-КУЧЕРА

АСПЕКТИ ГЕСТА У ИЗВОЂАЧКИМ УМЕТНОСТИМА И СПОРТУ
14

Бранка ПУЈИЋ ЈОВАНОВИЋ

СЦЕНСКА ИГРА КАО ВИД ДРАМСКЕ УМЕТНОСТИ
15

Бранислав ЈЕВТИЋ

ЕСТЕТИКА И ОЛИМПИЗАМ
16

Вера ОБРАДОВИЋ-ЉУБИНКОВИЋ

МОДЕРАН БАЛЕТ, МОДЕРНА ИГРА, РИТМИКА И ПЛАСТИКА: ТЕРМИНОЛОШКЕ
НЕЈАСНОЋЕ И МОГУЋЕ РАЗЈАШЊЕЊЕ
17

Лидија МОСКОВЉЕВИЋ

СИНТЕЗА УМЕТНОСТИ И СПОРТА - ПОКРЕТ КОЈИ ИНСПИРИШЕ
18

Миодраг ШУВАКОВИЋ

ЕПИСТЕМОЛОГИЈА ПЕРФОРМАНСА
19

Саша ВЕЛИЧКОВИЋ

ЕСТЕТСКА ДИМЕНЗИЈА У СПОРТСКОЈ ГИМНАСТИЦИ
20

ПОЗИВНА ПРЕДАВАЊА – ИСКУСТВА ИЗ ПРАКСЕ 21

Иван КНЕЖЕВИЋ

ХОД ПО ЖИЦИ: ПОКРЕТ ИЗМЕЂУ ОГРАНИЧЕЊА И СЛОБОДЕ
22

Константин КОСТЈУКОВ

МУЗИКА, ЕСТЕТИКА И ЕМОЦИЈА КАО ПОЈАВЕ ОД ПРЕСУДНОГ ЗНАЧАЈА ЗА
УМЕТНИЧКЕ СПОРТОВЕ
23

Ксенија ЈАСТШЕЊСКИ-СИМИЋ

КОРАЦИ НА ЛЕДУ УЗ ТАКТОВЕ МУЗИКЕ
24

Маја КРАСИН МАТИЋ

МУЗИКА И ПОКРЕТ У КОРЕОГРАФСКОЈ ТРАДИЦИОНАЛНОЈ ПРАКСИ КАО
ЈЕДНА УМЕТНОСТ

25

Марија АНЂЕЛКОВИЋ

ПОРЕМЕЋАЈИ ИСХРАНЕ У ЕСТЕТСКИМ СПОРТОВИМА

26

Марија СИМИЋ

БАЛЕТ У ВАЗДУХУ

27

Милан ГРОМИЛИЋ

СТВАРАЊЕ КОРЕОГРАФИЈЕ ОД ИДЕЈЕ ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ

28

Милена РЕЉИН-ТАТИЋ

УМЕТНИЧКИ ИЗРАЗ У РИТМИЧКОЈ ГИМНАСТИЦИ ОМЕЂАН ТАКМИЧАРСКИМ
ПРАВИЛИМА

29

Светлана КОНТИЋ

УМЕТНИЧКО ПЛИВАЊЕ - ОД ФИЛМА ДО ОЛИМПИЗМА

30

УМЕТНОСТ, ЕСТЕТИКА И СПОРТ

31

Анастасија КОЦИЋ, Јефимија КОЦИЋ

МЕТАМОРФОЗЕ: УМЕТНОСТ ПОКРЕТА

32

Ана ШПАРОВИЋ

ПОЛ ДЕНС – ТРАДИЦИЈА, СЕНЗУАЛНИ ПЛЕС, АКРОБАТИКА, СПОРТ

33

Борис ПОПОВИЋ, Александра БЕЛИЋ, Драган МАРИНКОВИЋ, Бригита БАЊАЦ

УТИЦАЈ МОДЕРНОГ ПЛЕСА НА РАЗВОЈ КООРДИНАЦИЈЕ КОД ДЕВОЈЧИЦА
МЛАЂЕГ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА

34

Весна БАЈИЋ СТОЈИЉКОВИЋ

СЦЕНСКА НАРОДНА ИГРА ИЗМЕЂУ УМЕТНОСТИ И СПОРТА

35

Војислава ВАСОВИЋ, Татјана ЂОРДАНОВА, Дејан ВАСОВИЋ

КВАНТИФИКОВАЊЕ УМЕТНИЧКОГ У УМЕТНИЧКОМ КЛИЗАЊУ ПОЈЕДИНАЦА

36

- Дејан ВАСОВИЋ, Војислава ВАСОВИЋ
ЗНАЧАЈ ДРУШТВЕНОГ ОКВИРА И ИНФРАСТРУКТУРЕ ЗА РАЗВОЈ УМЕТНИЧКОГ
КЛИЗАЊА
37
- Ива БУБАЊА
ЏУДО КАТЕ КАО ЕСТЕТСКА ДИМЕНЗИЈА СПОРТА
38
- Кристина МИЛУТИНОВИЋ, Светлана ПЕТРОНИЈЕВИЋ
СИМБИОЗА ГИМНАСТИКЕ И ПЛЕСА У РАЗВОЈУ ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ
39
- Марко ЋОСИЋ
СПОРТСКИ ПЛЕС ИЗМЕЂУ УМЕТНОСТИ И СПОРТА – ПУТ КА ПЕРИОДИЗАЦИЈИ
40
- Милица СМИЉКОВИЋ
БАЛЕТ КАО ГОВОР ДУШЕ
41
- Миљана НИКОЛИЋ
ДА ЛИ СПОРТ ТРЕБА ПОТПУНО РАЗГРАНИЧИТИ ОД УМЕТНОСТИ?
42
- Моника ЈОВАНОВИЋ
УМЕТНОСТ И УМЕТНИЧКИ СПОРТОВИ – ПРОБЛЕМ КЛАСИФИКАЦИЈЕ
43
- Никола МИЈАТОВ, Сандра С. РАДЕНОВИЋ
ЕСТЕТИКА БОКСА: СТВАРАЛАШТВО ВЕЛЕМАЈСТОРА
44
- Роберт РОПРЕТ, Дамир РАСТИЋ
ЕСТЕТИКА У СКИЈАЊУ – БАЛЕТ НА СКИЈАМА
45
- Ружена ПОПОВИЋ, Тијана ПУРЕНОВИЋ-ИВАНОВИЋ
ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ГРУПЕ ЕСТЕТСКО-КООРДИНАЦИОНИХ СПОРТОВА
46
- Слободанка ДОБРИЈЕВИЋ, Лидија МОСКОВЉЕВИЋ, Игор РАНИСАВЉЕВ
ЕСТЕТСКЕ КОМПОНЕНТЕ САСТАВА У РИТМИЧКОЈ ГИМНАСТИЦИ КАО
ФАКТОР ТАКМИЧАРСКЕ УСПЕШНОСТИ
47
- Смиљана СТОКИЋ, Ива ИГЊАТОВИЋ
УМЕТНИЧКА ИГРА КАО ОБЛАСТ КУЛТУРЕ
48

ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИ АСПЕКТИ ЕСТЕТСКИХ СПОРТОВА

49

Бранка САВОВИЋ, Сандра РАДЕНОВИЋ

ИНТЕРАКТИВНИ ОДНОС ЕСТЕТСКИХ СПОРТОВА И ВАСПИТАЊА

50

Весна БАНОВЧАНИН

ХИПЕРСЕКСУАЛИЗАЦИЈА ДЕЦЕ У ПЛЕСУ

51

Гордана ОРЕШЧАНИН

МАТИЧНОСТ ФЕНОМЕНА ПЛЕСА

52

Јелица ПЕТРОВИЋ, Јована ТРБОЈЕВИЋ ЈОЦИЋ

„FLOW“ ДОЖИВЉАЈ У ЕСТЕТСКИМ СПОРТОВИМА

53

Јована ТРБОЈЕВИЋ ЈОЦИЋ, Сања МАНДАРИЋ

МОТИВАЦИЈА У ЕСТЕТСКИМ СПОРТОВИМА: РАЗЛИКА У ОДНОСУ НА НИВО

БАВЉЕЊА СПОРТОМ И СПОРТСКИ РЕЗУЛТАТ

54

Маја С. ВУКАДИНОВИЋ

КИНЕСТЕТИЧКА ЕМПАТИЈА

55

БИО-МЕДИЦИНСКИ АСПЕКТИ ЕСТЕТСКИХ СПОРТОВА

56

Александра АЛЕКСИЋ ВЕЉКОВИЋ, Душанка ЂУРОВИЋ, Слађана СТАНКОВИЋ,

Катарина ХЕРОДЕК, Филип БИРО

ЕСТЕТСКИ СПОРТОВИ И РИЗИК ЗА РАЗВОЈ ПОРЕМЕЋАЈА У ИСХРАНИ

57

Бранка МАРКОВИЋ, Јоко ПОЛЕКСИЋ, Слободан КАПОР, Милан АКСИЋ

НЕУРОЕСТЕТИКА - КОЕВОЛУЦИЈА МОЗГА И ЕСТЕТИКЕ

58

Јована ТРБОЈЕВИЋ ЈОЦИЋ, Сања МАНДАРИЋ, Марко ВАСИЉЕВИЋ

ЗАБРИНУТОСТ ЗА ТЕЛЕСНУ ТЕЖИНУ И ИЗГЛЕД У ЕСТЕТСКИМ СПОРТОВИМА

59

Марија МИЛЕТИЋ, Милош ЖАРКОВИЋ

ЖЕНСКА АТЛЕТСКА ТРИЈАДА – КОРЕЛАЦИЈА ЕНЕРГЕТСКОГ ДЕФИЦИТА,

МЕНСТРУАЛНЕ ДИСФУНКЦИЈЕ И ГУСТИНЕ КОСТИЈУ

60

Марко ВАСИЉЕВИЋ, Бранка МАРКОВИЋ, Сања МАНДАРИЋ

ПЛЕСОМ ПРОТИВ СТАРЕЊА: ПРЕГЛЕДНИ РАД

61

Неда АЛЕКСИЋ, Марина БЕЛИЋ, Милица АЛЕКСИЋ, Јадранка ВЛАШИЋ
УТИЦАЈ АКТИВНЕ ИГРЕ КРОЗ МУЗИКУ И ПОКРЕТ НА РАЗВОЈ ДЕЦЕ У РАНОМ
УЗРАСТУ
62

Станимир СТОЈИЉКОВИЋ, Страхиња СТРЕЛИЋ, Марина ЂОРЂЕВИЋ-НИКИЋ,
Марија МАЦУРА
ТРЕНИНГ И ИСХРАНА У ЦИЉУ ДОСТИЗАЊА ЕКСТРЕМНИХ ВРЕДНОСТИ
ТЕЛЕСНИХ МАСТИ И МИШИЋНЕ МАСЕ – СТУДИЈА СЛУЧАЈА
63

Тијана ПУРЕНОВИЋ-ИВАНОВИЋ, Верица ВЕЛИЧКОВИЋ, Наташа ПЕНЧИЋ,
Анђела ЂОШИЋ, Данијела ЖИВКОВИЋ, Ружена ПОПОВИЋ
СОМАТОТИП РИТМИЧАРКИ И НЕСПОРТИСТКИЊА: КОМПАРАТИВНА СТУДИЈА
64

ИЗ СТУДЕНТСКОГ ПЕРА **65**

Александра ОБРАДОВИЋ
ПЛИВАЊЕ КАО МАНИФЕСТ ЛЕПОТЕ - СИМБИОЗА ЧОВЕКА И СВЕТА ОКО ЊЕГА
66

Данило ВУЈАСИНОВИЋ
ПЛЕС ОСОБА СА ИНВАЛИДИДЕТОМ КРОЗ ПРИЗМУ ТАКМИЧАРСКОГ ПРАВИЛНИКА
67

Ивана РУЖИЧИЋ, Ана РУЖИЧИЋ
ОГЛЕДАЛО УМЕТНИЧКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ КРОЗ ПРИЗМУ СОЦИЈАЛНИХ ОДНОСА
ЊЕНИХ ЧЛАНОВА
68

Катарина ПРИБАКОВИЋ
ПРОЦЕНА ПОСТУРАЛНОГ СТАТУСА ПЛЕСАЧА НАРОДНИХ ПЛЕСОВА
ПРИМЕНОМ СПЕЦИФИЧНЕ БАТЕРИЈЕ ТЕСТОВА
69

Нина РАДОВАНОВИЋ, Богданка КЕЛЧА
СПЕЦИФИЧНОСТИ ПЛЕСАЊА У ФОРМАЦИЈАМА - ЛАТИНО/МАЖОРЕТ
ПЛЕСОВИ
70

СПИСАК РЕЦЕНЗЕНАТА **71**

ИНДЕКС АУТОРА **72**

Позивна предавања – Уметност и / или спорт

АСПЕКТИ ГЕСТА У ИЗВОЂАЧКИМ УМЕТНОСТИМА И СПОРТУ

Агота ВИТКАИ-КУЧЕРА

Универзитет у Новом Саду, Академија уметности, Нови Сад, Србија

Гест или покрет представља суштину извођачких уметности и спорта. Постоје и друге сличности између ових облика људске делатности, пре свега у томе што бављење њима подразумева поседовање одређених умећа. Осим тога, можемо их посматрати и као облике људске комуникације, јер постоје извођачи и њихова публика, којој своја умећа посредују. Естетска димензија је у многим спортовима веома изражена, а неки од њих, као што су уметничко клизање, синхроно пливање или спортка и ритмичка гимнастика, се налазе у зони између уметничких и чисто спортских дисциплина. Ипак, нема сумње да се извођачке уметности и спортске дисциплине значајно разликују. Док уметност настоји да пренесе и оствари извесне идеје и емоције, те естетске и етичке вредности, суштина спорта везана је за исказивање умећа у надметању с другима, према јасно утврђеним правилима која не занемарују ни спомену етичку димензију. Улогу покрета или геста разматрамо имајући у виду све назначене аспекте.

Кључне речи: естетика, кореографија, плес, покрет, театар.

СЦЕНСКА ИГРА КАО ВИД ДРАМСКЕ УМЕТНОСТИ

Бранка ПУЈИЋ ЈОВАНОВИЋ

Универзитет уметности у Београду, Факултет драмских уметности, Београд, Србија

Размена мишљења и различитих личних искустава било као педагога, плесача, научних радника, кореографа је веома важна. На тај начин се, креативно и продуктивно може доћи до неких теоријских закључака, који се касније могу примењивати у пракси. На Факултету драмских уметности сценска игра се изучава током основних и мастер студија, и представља специфичну плесну педагогију јер је посматрана из перспективе глумца. Глумци плес сматрају драмском уметношћу и покушавају да нађу све што је у плесу драмско. Истражују карактер ликова кроз плес, карактер покрета, жанр и шта све може да се извуче из плеса, оно што је драмско. У том смислу може се рећи, да је плес за глумце драмска уметност. Студенти схватају органику предмета и примењују плес у позоришту, телевизији и филму. Нове позоришне тенденције су такве, да све више има плеса, и редитељи користе плес као редитељски поступак да би појаснили дешавања ликова, или као унутарња дешавања или да спроведу радњу и односе кроз сам плес. Веома је битна релација између редитеља, кореографа и глумца. У оквиру предмета Сценске игре изучавају се основе класичног балета, савременог балета, џез балета, историјских игара, карактерних игара, мјузикла, степа, а раде се и нумере које повезују и чине синтезу глумачко-плесно-певачког задатка. Такође, реализује се и креативна игра, кроз коју се студенти глуме оспособљавају за самостално развијање плесног мишљења, те да и сами постану кореографи.

Кључне речи: глумац, креативна игра, плесна педагогија.

ЕСТЕТИКА И ОЛИМПИЗАМ

Бранислав ЈЕВТИЋ

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Естетика је кроз историју, изнова и изнова, одређивала предмет свог сазнања. Данас, као наука о лепом и филозофија уметности, она је сазнајно присутна и у разумевању естетског бића спорта и лепог током физичке активности појединца. Са друге стране, Олимпизам зачет на основама класицизма, показује своје ново „постмодерно лице“. Све је више чињеница у прилог диверсификације олимпијских игара, као једног од три стуба Олимпизма (друга два су култура и одрживи развој) и према естетском доживљају актера спорта и његовог окружења. Другим речима, нови социо-културни, уметнички, економски..., као и теоријски и научни контекст доласка до изузетности у тренажно-такмичарској припреми спортисте, именовано је велики број изазова за идеологију олимпизма. Стога, предмет овог рада су Теорија спорта и уметност у свом историјском суживоту (кроз модерне олимпијске игре) и суштинском разумевању веза естетике и Олимпизма. Естетска природа спорта је мање изучаван предмет Теорије спорта, самим тиме, она се може разумети и као исходиште ове теоријске спознаје. Како је циљ да се постојећи српски стручни и културни наратив о естетским спортовима сагледа и прошири у односу на теорију и филозофију спорта, то су херменеутички сагледани и теоријски интерпретирани спорт, као субјект уметности, „културна олимпијада“, естетска природа спортске креације (перформанси и догађаја) и самих олимпијских игара.

Кључне речи: културна олимпијада, спорт, теорија спорта.

МОДЕРАН БАЛЕТ, МОДЕРНА ИГРА, РИТМИКА И ПЛАСТИКА: ТЕРМИНОЛОШКЕ НЕЈАСНОЋЕ И МОГУЋЕ РАЗЈАШЊЕЊЕ

Вера ОБРАДОВИЋ-ЉУБИНКОВИЋ

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовском Митровици, Факултет
уметности, Косовска Митровица, Србија

Циљ рада јесте да се разјасне појмови и праксе уметничке игре: класичан балет, модеран балет, класична игра, модерна игра, савремена игра, који представљају појединачне засебне категорије уметничке игре, те потом да се укаже на њихове међусобне додире, прожимања и суштинске разлике. Указује се како су их разумеле наше пионирке ритмике, пластике и модерне игре Мага Магазиновић, Клавдија Исаченко и Смиљана Мандукић, као и зашто модеран балет не треба у потпуности поистовећивати и изједначавати са модерном игром. Такође, испитује се како се у пластици, према схватању Маге Магазиновић, може потражити конекција уметности и спорта, иако је термин готово потпуно нестао из употребе.

Кључне речи: балет, игра, Мага Магазиновић, Смиља Мандукић, уметност, спорт.

СИНТЕЗА УМЕТНОСТИ И СПОРТА – ПОКРЕТ КОЈИ ИНСПИРИШЕ

Лидија МОСКОВЉЕВИЋ

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Уметност, и естетика као неодвојиви део уметности, прожимају све области људске делатности, па и спорт. Уплив уметности у спортове са естетском/уметничком компонентом препознаје се кроз испољавање уметничких категорија у такмичарским саставима. Посебне уметничке гране су имплементирани у изражајну кретну структуру естетских спортова. Циљ рада је да се прикаже како се одређени спортови могу сматрати уметношћу, јер су терминолошки, отворени концепти и нису подложни апсолутној дефиницији. У овом раду се открива њихов однос у погледу разлика, сличности и заједничких карактеристика које се међусобно преплићу. Анализа основних садржаја уметности, естетике и спорта фокусира се на распознавање њихових најважнијих карактеристика, што омогућава веродостојну потврду, да се естетски спортови могу сматрати обликом уметности, с обзиром да техничка вредност такмичарских састава синтетише у себи уметничке и естетске компоненте. Овакав приступ доприноси разумевању односа између уметности и спорта, као и схватању да ова два поља деловања имају много додирних тачака.

Кључне речи: естетски спортови, експресија, извођење, форма, уметничка вредност.

ЕПИСТЕМОЛОГИЈА ПЕРФОРМАНСА

Миодраг ШУВАКОВИЋ

Универзитет Сингидунум, Факултет за медије и комуникације, Београд, Србија

Циљ излагања је да се развије теорија извођења (перформанса) у савременим уметностима, култури и спорту. Расправља се о концепту „живе уметности“ са нужним разликовањем: извођачких уметности (музика, театар, плес, опера), перформанс арт-а, извођење облика живота у свакодневици (култура) и у спорту (такмичарски и естетски спортови). Развиће се концепт конвергенције и дивергенције уметничких, културалних и спортских пракси. Посебна пажња посвећена је модификацијама концепта „перформатив“ и његовим преносима из лингвистичког (Остин) у културални контекст – где се концепт перформатива трансформише у концепте извођења и изведбе у различитим дисциплинама: психоанализи (Жак Лакан), деконструкцији (Дерида), антропологији (Тарнер), књижевности (Фелман) и театру/перформансу (Шекнер). Концепти извођења/изведбе су повезани са теоријом догађаја наспрам теорије репрезентације (мимезиса и експресије) у традиционалној уметности и естетичкој теорији. Закључује се са типологијом, различитих пракси извођења и њиховим културалним идентификацијама.

Кључне речи: анимација, видео, плес, стробоскоп, фотографија.

ЕСТЕТСКА ДИМЕНЗИЈА У СПОРТСКОЈ ГИМНАСТИЦИ

Саша ВЕЛИЧКОВИЋ

Универзитет у Нишу, Факултет спорта и физичког васпитања, Ниш, Србија

Сваки спорт садржи нешто естетско у себи. То је многе теоретичаре нагнало да поједине спортове сврстају у уметност, а спортисте окарактеришу као уметнике. Паралела између уметности и спортске гимнастике, која свој назив има само код нас (у енглеском језику – уметничка гимнастика), може да се прикаже упоређивањем гимнастичарке и балерине. Ово поређење подразумева анализу моторичких способности, првенствено координације и покретљивости, потребних за успешно извођење одређених кретних задатака. Може се рећи да дисциплина која има најближе додира са уметношћу је вежба на партеру. С друге стране, треба истаћи да је естетска димензија један сегмент у процени гимнастичких састава. Међутим, естетска димензија у спортској гимнастици се не награђује, већ се одузимају грешке које се уоче током извођења гимнастичких састава. Треба истаћи, да су ранији такмичарски правилници имали и дефинисана „награђивања“ приликом извођења, и то неког оригиналног покрета или његове амплитуде. Може се рећи да су естетске карактеристике у спортској гимнастици: техничко мајсторство, снага (у мушкој гимнастици), утицај балетског стила, војно наслеђе.

Кључне речи: мушка спортска гимнастика, оцењивање, такмичарски правилник.

Позивна предавања – Искуства из праксе

ХОД ПО ЖИЦИ: ПОКРЕТ ИЗМЕЂУ ОГРАНИЧЕЊА И СЛОБОДЕ

Иван КНЕЖЕВИЋ

Плесни савез Србије

Спортски плес обухвата латино-америчке и стандардне плесове, од којих свака обухвата по пет плесова. Од кад је настао такмичарски плес водила се полемика да ли је ова спортска грана спорт или уметност. У спортском плесу плесачи увек „ходају по жици“ и увек су у између одређених ограничења, односно правила и слободе коју траже да би направили тај израз. Може се рећи да је то једна контрадикција, један оксиморон, јер ако си ограничен онда ниси слободан. С тим у вези се поставља једно филозофско питање како бити слободан у тој неслободи и шта су онда ограничења? Не само да плесачи „ходају по жици“, већ и судије, које ходају између субјективног и објективног. Субјективно лице које треба да да свој објективан суд. Може се говорити о дуалној природи спортског плеса, јер спортски плесач јесте ходач по жици, у чијем извођењу ако превагне уметност судије неће имати разумевања, а ако превагне спорт нестаје плес. Спорт у плесу није самосврховит, он је у служби нечег вишег, лепшег, у служби уметности која са своје стране служи изражавању осећања.

Кључне речи: дуална природа, плесни пар, спортски плес.

МУЗИКА, ЕСТЕТИКА И ЕМОЦИЈА КАО ПОЈАВЕ ОД ПРЕСУДНОГ ЗНАЧАЈА ЗА УМЕТНИЧКЕ СПОРТОВЕ

Константин КОСТЈУКОВ

Народно позориште у Београду, Београд, Србија

Већ дуги низ година уметност и спорт се преплићу и повезују у оквиру спортских дисциплина, не само кроз уметнички плес већ и естетику и емоције, које су значајне за успешност спортиста. С једне стране спорт као вид физичке активности, и са друге уметност која подразумева исказивање емоција имају заједнички именуатељ, а то је естетика. Данас естетика није ограничена само на дефинисање лепог, већ тежи ка проналажењу другачијег односа према уметности и осталим облицима испољавања. Још једна повезаност спорта и уметности је чињеница да се баве култивисаним телом, где постоји потреба усавршавања и развоја тела, његовог васпитања. Развојем спорта и настајањем нових спортских грана, као и потребе усавршавања и унапређења спортиста може се уочити велики утицај уметничког. На тај начин, спорт добија нову димензију, у којој се уочавају елементи естетике. Тако се преплитање спорта и уметности уочава у синхроним пливању, уметничком клизању, гимнастици и спортском плесу. Музика је нераскидиви део уметничких спортова, која је још један од показатеља повезаности уметности и спорта. Она има необјашњиво чудотворну моћ, која помаже у стварању идеја, али и развоју емоција. На крају се закључује да музика, естетика и емоција имају утицај на развој, али и успешност у уметничким спортовима.

Кључне речи: балет, кореографија, техника, уметничка игра.

КОРАЦИ НА ЛЕДУ УЗ ТАКТОВЕ МУЗИКЕ

Ксенија ЈАСТШЕЊСКИ-СИМИЋ

Клизачки савез Србије

Уметничко клизање је моторичка вештина са могућношћу раног укључивања деце у организовано вежбање или дечји спорт. Као спорт који има утицај на свестрани психофизички развој код деце, и као спорт са могућношћу раног укључивања деце у систем тренинга, може се слободно рећи да представља одличну базу и за остале спортове на леду и спортове уопште, који не захтевају рану специјализацију. У раду са децом на тренингу, како на клизању, тако и у осталим спортовима, централно место треба да заузима игра и позитивна атмосфера. Обука почетника на леду подразумева усвајање свих основних покрета и изградњу општих моторичких вештина. На првим часовима, почетници се по први пут упознају са необичним врстама кретања на леду, који захтевају стабилну равнотежу и већу потрошњу енергије. Период обуке клизача траје оквирно око 2-3 године (сезоне), али он може бити и краћи или дужи у зависности од индивидуалних карактеристика деце. Методи, средства и оптерећења у тренингу се морају мењати из године у годину, у зависности од нивоа напредовања клизача. Након савладене обуке може се спроводити неки вид презентације научених вештина и елемената уметничког клизања. На овај начин могу се у раном узрасту идентификовати таленти, као и увидети евентуална очекивања за каснији развој спортисте.

Кључне речи: деца, рана специјализација, психофизички развој, методика обуке.

МУЗИКА И ПОКРЕТ У КОРЕОГРАФСКОЈ ТРАДИЦИОНАЛНОЈ ПРАКСИ КАО ЈЕДНА УМЕТНОСТ

Маја КРАСИН МАТИЋ

Народно позориште у Београду, Београд, Србија

Покрет као нуклеус било ког плеса и музика деле бројне заједничке карактеристике, које се најпре ишчитавају у темпоралној особености обе уметности, а то је акценат, трајање, метар, темпо и ритам. Исте или сличне карактеристике музике и плеса омогућиле су на неки начин да се кроз историју ове две уметности развијају заједно и узајамно. У еволутивном развоју српске традиционалне праксе до данас, покрет се ни у једном појавном облику није изводио нити се изводи без музике. Уврежено мишљење на научној сцени етнокореологије и етномузикологије јесте да се музика, као и музика за кореографију народне игре може изводити самостално, док сам процес извођења кореографије је у директном и зависном односу са музиком. Ипак, када се плес, народна игра и музика налазе у свом првобитном културолошком исходишту, они се узајамно допуњују, док преласком у формалне услове учења и јавног извођења, скривена главна улога се може наслутити у плесу, народној игри, приликом процеса постављања или увежбавања кореографије народне игре. У том правцу се даље могу издвојити питања да ли је народна игра увек неодвојива од музике, или у формалним условима учења има независан однос, или како музика и народна игра коегзистирају у перцепцији извођача? Однос музике и покрета у кореографској традиционалној пракси као једна уметност се може проматрати и кроз улогу играча и музичара, који би нам дао даље смернице поткрепљене сведочењима да ли су музика и народна игра једна уметност у самом тренутку извођења, или ипак постоји ривалство међу њима?

Кључне речи: уметничка игра, кореографија народне игре, учење, извођење.

ПОРЕМЕЋАЈИ ИСХРАНЕ У ЕСТЕТСКИМ СПОРТОВИМА

Марија АНЂЕЛКОВИЋ

Центар за спортску исхрану и суплементацију, Београд, Србија

Поремећаји исхране у естетским спортовима је изузетно значајна тема у спорту, о којем се мало прича, а о којој се може причати са становишта исхране и психолошког статуса спортиста који се сусрећу са овим проблемом. Поремећаји исхране у естетским спортовима забележени су током једног преноса такмичења у спортској гимнастици. Наиме, током преноса водитељ је себи дао за право да јавно коментарише тело једне гимнастичарке, наводећи да она има више телесне масе, те да њено тело није пропорционално. Под утицајем тих речи, али и истих наглашених тренера довело је гимнастичарку до померења исхране. Најсмртоносније обољење у психијатрији је поремећај исхране. Важно је бити мршав спортови и естетски спортови су најризичнији за стање поремећаја исхране. У спорту постоји описана спортска анорексија, која има све критеријуме анорексије али и додатне карактеристике које показује спортисткиња, а то су: екстремно вежбање, вежбање ван тренинга, дуго остајање након тренинга, додатна физичка активност и све оно што јој обезбеђује да има велики енергетски губитак и мали индекс телесне масе. Поред тога дефинисани су и јасни знаци упозорења поремећаја исхране за тренере и родитеље.

Кључне речи: знаци упозорења, режим исхране, спортска анорексија.

БАЛЕТ У ВАЗДУХУ

Марија СИМИЋ

Савез за скокове у воду Србије

Још од античког периода бележе се уживања људи у скоковима у воду, а средином 19. постојала су прва такмичења у зарону. Након тога развијају се такмичарски скокови, који су настали из гимнастике, а први пут су забележена у Шведској и Немачкој. Зачетници овог спорта су гимнастичари које су своје вежбе на трамбулини изводили скачући у воду. Популаризација спорта настаје у Великој Британији, када Шведски скакачи одлазе у Велику Британију на презентацију својих скокова у воду. Скокови у воду спадају у групу олимпијских спортова, чија су се прва такмичења за мушкарце одржала на Олимпијским играма 1904, а за жене од 1912. године. Од тог периода до данас постојало је неколико промена у такмичарским дисциплинама. Сваки скок у воду представља комбинацију гимнастике и балета у ваздуху. Због великог броја различитих скокова у воду правилима Међународне пливачке федерације одређено је да сваки скок има свој број и коефицијент тежине. Окрети које се изводе током скова могу бити окрети напред, назад, узвратне окрети, повратни окрети, окрети око уздужне осе тела, и окрети са рукама поред тела. Сви ови скокови могу се изводе из четири положаја, а одступања од од њих, се кажњавају са становишта естетске оцене скока. Поред наведеног, када се прича о естетици, посебна пажња у скоковима у воду посвећена је телесној грађи такмичара.

Кључне речи: гимнастика, скокови у воду, такмичарске дисциплине, телесна грађа.

СТВАРАЊЕ КОРЕОГРАФИЈЕ ОД ИДЕЈЕ ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Милан ГРОМИЛИЋ

Позориште на Теразијама, Београд, Србија

Стварање кореографије од идеје до реализације је процес који је другачији у позоришту, на телевизији, филму или спорту. На крајњи исход утиче много фактора, а пре свега сама припрема, тј. временски период који постоји за исти, буџет који подразумева финансијски део читаве продукције, као и креативност и маштовитост сарадника. Издвојен је рад на кореографији за филм „6.9 re scara Richter“ 2015. у Букурешту. У 7 минута завршног сонга у филму, требало је представити целокупну радњу филма из перспективе главног глумца. Припреме су трајале месецима. Оне су подразумевале: аудицију за играче, свакодневни рад са њима у сали, рад на локацији или простору у ком се снима. Сама кореографија и кораци су били подложни променама у процесу рада, јер је редитељ филма био потпуно укључен у овај, као и у други сегмент филма. Често би, гледавши пробе добијао инспирацију за још нешто, и дугим разговорима смо смо долазили до потпуно нових видика, којих нисмо били ни свесни на почетку процеса. Као кореограф, увек треба бити отворен за промене уколико се види да ће нешто бити боље. „Некада кад не видим сам био за, а некад кад не видим сврху мењања мог ауторског дела, чврсто сам аргументима бранио своју идеју и моје виђење дела. Због тога ми је овај процес рада веома драг, јер је свако хтео да да свој уметнички максимум. У току рада, све време сам имао састанке са костимографом, директором фотографије, сценографом као и музичким аранжерима. Зато крајњи исход изгледа добро, јер смо успели да направимо комплетну причу, где сваки сегмент нумере има свој печат, али не одудара и не издваја се сам за себе, већ прича причу као целина и слика.“

Кључне речи: ауторско дело, инспирација, процес, филм.

УМЕТНИЧКИ ИЗРАЗ У РИТМИЧКОЈ ГИМНАСТИЦИ ОМЕЂЕН ТАКМИЧАРСКИМ ПРАВИЛИМА

Милена РЕЉИН-ТАТИЋ

Гимнастички клуб „Ритам“, Београд, Србија

Правац рада и развоја у ритмичкој гимнастици одређују судијска правила која се константно мењају, а њихове промене су најчестали у односу на правила у осталим спортским гранама. Циљ промена је проналажење начина за што боље сагледавање наступа вежбачице, али и очување идентитета и атрактивности ритмичке гимнастике. Тренутни изазови челника Светске гимнастичке федерације је у ком правцу се креће ритмичка гимнастика и које смернице треба заузети, како би се она унапредила и развила. У 21. веку ритмичка гимнастика се веома развила, проширила на све континенте, а број земаља је постао велик. Тако да су на пример, од ове године уведене квалификације за светско првенство. Чињеница је да ритмичка гимнастика напредује, и да се развија у елементима техничке вештине, контроли тела и реквизита, али се и даље тежи ка проналажењу лепоте покрета и кореографске идеје. Међутим, лепота ритмичке гимнастике осамдесетих година у односу на данашње време је потпуно другачија, иако се увек тежи да се прикаже лепота и инспиришу гледаоци. Наиме, осамдесетих година степен лепоте, изражајности и кореографске идеје био највише изражен, док данашњу ритмичку гимнастику знатно више карактеришу елементи телом и елементи реквизитом. У наредном периоду остаје да се види, како ће се новим судијским правилником дефинисати однос поменутих елемена са уметничким изразом, што ће указати на смернице у ком правцу се креће ритмичка гимнастика.

Кључне речи: елементи телом, елементи реквизитом, смернице развоја.

УМЕТНИЧКО ПЛИВАЊЕ - ОД ФИЛМА ДО ОЛИМПИЗМА

Светлана КОНТИЋ

Савез за синхроно пливање Србије

Синхроно пливање познатије као уметничко пливање је водени спорт који спаја пливање, балет гимнастику и плес. Синхроно пливање се јавља крајем 19. века, а наступе су изводили мушкарци у великим акваријумима или великим бурадима на вашарима и пијацама. Прва правила синхроног пливања настала су 1941. у Сједињеним Америчким Државама. Међутим, овај спорт је своју популарност стекао захваљујући филму „Бал на води“ и незаборавној Естер Вилијамс, која је као пливачица спојила глуму, естетику, балет, костиме и реквизите. Светска пливачка федерација је 1956. формирала секцију уметничког пливања, које је постао део „породице водених спортова“. Временом је постао једна од најтежих женских спортских дисциплина на програму летњих олимпијских игара, који је као олимпијски спорт призмат 1984. године. Дисциплине уметничког пливања су: слободни технички програм за соло, дует и тимове, комбинације, хајлајт и микс дует. Три панела судија процењују извођење, уметнички утисак, тежину састава. Спортови који су нераскидиви део овог елегантног, а тако захтевног спорта су пливање, плес, гимнастика (акробатика) и балет. Процес стварања кореографије почиње од одабира теме, затим музике, састављања програма, увежбавања и на крају такмичења.

Кључне речи: костими, мјузикл у води, такмичарске дисциплине.

Уметност, естетика и спорт

МЕТАМОРФОЗЕ: УМЕТНОСТ ПОКРЕТА

Анастасија КОЦИЋ¹, Јефимија КОЦИЋ²

¹Универзитет у Београду Факултет спорта и физичког васпитања и Универзитет уметности у Београду, Интердисциплинарне докторске студије - програм Дигитална уметност Београд, Србија

²Универзитет у Нишу, Факултет уметности, Ниш, Србија

Уметнички пројекат *Метаморфозе* Анастасије Коцић, креираног у сарадњи са Јефимијом Коцић се заснива на приказивању процеса, који један спортиста-плесач мора проћи на путу ка достизању савршеног покрета. Примарни циљ пројекта јесте анализирање људског покрета кроз плес, те се тако пројекат састоји из два дела: први представља креирање визуала - статичних фотографија које подсећају на покрете снимљене помоћу стробоскопа, при чему су ти визуали настали компјутерском манипулацијом претходно снимљеног видеа плеса. Визуале прате кратке видео анализе покрета које се могу видети једино преко телефона или таблета скенирањем горепоменутих статичних фотографија (помоћу апликације за проширену стварност, *Augmented Reality*). За разлику од статичних грациозних фотографија које посматрачи виде *голим оком*, њихови *покретни* пандани имају задатак да прикажу *другу страну медаље*- ону која се не види, ону која представља целокупан рад (припрему) спортисте-појединца. Други део пројекта фокусира се на креирање *живе* слике, стробоскопске анимације настале скенирањем тела играча путем *Кинект*-а (*Kinect*) (уређаја за детекцију покрета) и софтвера *3 Вектор* (*Z Vector*), као и директним аплицирањем анимације на равну површину (зид или платно), при чему паралелно са игром настаје горепоменуто *стробоскопска* анимација. Рад прати и теоријска анализа уметничких дела на којима је приказан покрет људског тела и објеката сличан систему анализе покрета помоћу стробоскопа.

Кључне речи: анимација, видео, плес, стробоскоп, фотографија.

ПОЛ ДЕНС – ТРАДИЦИЈА, СЕНЗУАЛНИ ПЛЕС, АКРОБАТИКА, СПОРТ

Ана ШПАРОВИЋ

Пол денс академија, Београд, Србија

Од свог постанка до данас плес око шипке је посматраче остављао без даха. Оно што је почело као надметање најспретнијих мушкараца и циркуска представа, прерашће у плес који за циљ има разоноду и опуштање, а шипком ће овладати жене на високим потпетицама. Уласком у свет спорта, ригидна правила ће на тренутак слободну форму плеса ограничити, али ће задржати своју уметничку страну и повезаност с музиком. Данас различите категорије и спортска такмичења дозвољавају плесачима да изаберу правац који њима највише лежи и истакну лепоту покрета, музике, плеса и спорта у једном. О његовој распрострањености говори и податак да је скоро подједнак број спортиста и спортисткиња, као и да је, иако захтеван, овај спорт доступан и особама са инвалидитетом. Пол денс је би ускоро могао постати и један од спортова који ће обогатити Олимпијске игре. У Србији се овај спорт и даље развија, те иако сваке године имамо по неког представника на европским такмичењима, још увек се учесници радије опредељују за пол денс у виду рекреације.

Кључне речи: гимнастика, историја, музика, покрет, уметност.

УТИЦАЈ МОДЕРНОГ ПЛЕСА НА РАЗВОЈ КООРДИНАЦИЈЕ КОД ДЕВОЈЧИЦА МЛАЂЕГ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Борис ПОПОВИЋ, Александра БЕЛИЋ, Драган МАРИНКОВИЋ, Бригита БАЊАЦ
Универзитет у Новом Саду, Факултет спорта и физичков васпитања, Нови Сад, Србија

Модеран плес је пронашао своје место између спорта и уметничког изражавања. Он је спој естетике и физичких перформанси. Плес у било ком облику идеалан је за правилан физички али и социјално-емотивни развој детета. На узорку од 108 испитаница узраста од 7 до 9 година, подељних у две групе (експерименталну и контролну), спроведено је истраживање са циљем да се утврди постоји ли позитиван утицај модерног плеса на развој координације. Експерименталну групу чинило је 50 девојчица, чланица плесног клуба „ПЛЕЈ“, из Новог Сада, док је контролну групу чинило 58 ученица Основне школе „Вук Караџић“, из Бачке Паланке. За процену координације кориштена је батерија тестова за процену координацију целог тела деце, која се састоји из 4 под теста: ходање уназад по гредицама, једноножно прескакање препрека, бочни суножни скокови, премештање платформи. На основу резултата истраживања која су показала статистички значајну разлику у сва четири под теста за процену координацију целог тела деце, у корист експерименталне групе, може се закључити да је модеран плес физичка активност која доприноси развоју и унапређењу координације код девојчица млађег школског узраста. У будућим истраживањима препоручује се, да се истраже ефекти различитих програма модерног плеса на развој моторичке компетентности и утврди њен значај за укључивање деце у физичке активности, игре и спорт.

Кључне речи: плес, физичке способности, физичка активност.

СЦЕНСКА НАРОДНА ИГРА ИЗМЕЂУ УМЕТНОСТИ И СПОРТА

Весна БАЈИЋ СТОЈИЉКОВИЋ

Институт за уметничку игру Београд, Алма Матер Еуропа Словенија

Појам и концепт „сценска народна игра“ успостављен је у научној дисциплини етнокорееологији у Србији из потребе за дефинисањем феномена који се на нашим просторима развијао у рудиментарном облику још с краја XIX века, а најмасовније након Другог светског рата. У односу на традиционалну сеоску народну игру, сценска народна игра се развија у градској средини и поседује виталне особености зрелог и методолошки профилисаног система сценског учења и извођења, у циљу њиховог јавног приказивања. У овим оквирима посебно се развија сценско стваралаштво оличено кроз доминантни корееографски жанр „корееографију народне игре“. Трагање за уметничким изразом, савладавање сценских закона и превазилажење постулата преузетих из традиционалне сеоске праксе у циљу стварања новог ауторског дела, отворило је нове путеве у разумевању сценске народне игре као уметничке форме, чему нарочито доприноси отварање новог смера Сценска народна игра и музика у оквиру студијског програма Уметничка игра на Институту за уметничку игру у Београду. Представљањем концепата „сценска народна игра“ и „корееографија народне игре“ дефинисаних у области етнокорееологије, етномузикологије и театрологије, могуће је поставити на позицији сценске народне игре у оквирима уметничке игре с једне стране, и спорта у ширем контексту, с друге.

Кључне речи: корееографија народне игре, сцена, сценско извођење.

КВАНТИФИКОВАЊЕ УМЕТНИЧКОГ У УМЕТНИЧКОМ КЛИЗАЊУ ПОЈЕДИНАЦА

Војислава ВАСОВИЋ¹, Татјана ЙОРДАНОВА², Дејан ВАСОВИЋ³

¹ Клизачки савез Србије

² Национална спортна академија „Васил Левски“, Клизачки савез Бугарске,

³ Универзитета у Београду, Архитектонски факултет, Београд, Србија

Спортска историја уметничког клизања, дуга 129 година, може се посматрати и као историја начина квантификовања уметничког у овом спорту. Од тренутка раздвајања брзог од уметничког клизања, 1892, развој уметничког клизања може се посматрати и као резултат различитих начина оцењивања, који су током историје били у употреби. Од самих такмичарских почетака, дијалектичка природа овог спорта огледа се и у областима у којима су се уметнички клизачи такмичили – прво су то били ликови, обавезни и специјални; затим је то било такмичење у извођењу обавезних ликова и слободног састава. Оцене за слободне саставе, такође, представљају два аспекта овог спорта – прво су се додељивале за спортски ниво и општи утисак, потом су то биле оцене за техничку вредност и уметнички утисак. Основни метод оцењивања, погодан за једноставан ручни прорачун резултата, био је базиран на међусобном поређењу обавезних ликова, односно слободних састава које су клизачи изводили. Данас, клизачи се на такмичењима надмећу у извођењу два састава: један „технички“ (првобитно назван кратки, па оригинални, затим технички и данас, поново, кратки програм) и други, слободни („уметнички“) састав. У 21. веку, уз помоћ савремене видео и компјутерске технологије, судије вреднују такмичарске саставе помоћу два скупа оцена: за извођење елемената и за компоненте програма.

Кључне речи: оцењивање, стандардизовање суђења, технологија.

ЗНАЧАЈ ДРУШТВЕНОГ ОКВИРА И ИНФРАСТРУКТУРЕ ЗА РАЗВОЈ УМЕТНИЧКОГ КЛИЗАЊА

Дејан ВАСОВИЋ¹, Војислава ВАСОВИЋ²

¹ Универзитет у Београду, Архитектонски факултет, Београд, Србија

² Клизачки савез Србије

Развој спорта уопште, а тиме и естетских спортова, у великој мери зависи од спортске инфраструктуре. Уметничко клизање, као један од естетских спортова, је по томе специфичан. Тренинзи и такмичења се морају одвијати на залеђеним борилиштима, у посебним, архитектонски и технолошки захтевним објектима. Величина ледене површине омогућава истовремени тренинг великог броја спортиста, чиме се може обезбедити популарност овог спорта, јер масовност, успех и резултати у спорту, између осталог, зависе од доступности објеката за тренинг. Стога је улагањем у спортску инфраструктуру намењену уметничком клизању један од начина популаризацију овог спорта. Објекти за уметничко клизање су инжењерски и технолошки захтевни, не само за изградњу, већ и за редовно коришћење. Такође, у летњем период троше доста енергије за свакодневно функционисање. Савремена архитектонска и инжењерска пракса развила је нове технологије за израду економичних објеката за тренинг уметничког клизања, у најразличитијим климатским условима. Паметним пројектовањем уз примену савремених хибридних аутоматизованих техничких решења, омогућена је изградња одрживих спортских објеката за развој уметничког клизања. Међутим, предуслови за развој уметничког клизања у Београду и Србији су стварање потребних друштвених услова, кроз истицање друштвеног значаја уметничког клизања и неопходност за ангажовањем друштва, у процесу развоја и коришћења инфраструктуре.

Кључне речи: архитектонска и инжењерска пракса, одрживи спорт, спортски објекти.

ЏУДО КАТЕ КАО ЕСТЕТСКА ДИМЕНЗИЈА СПОРТА

Ива БУБАЊА

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Експанзија џудоа као модерног спорта, резултирао је његовим релативним удаљавањем од традиционалних извора. Џудо све више бива спорт, а све мање метод васпитања и вештине самоодбране. Најбољи показатељ тога види се у запостављању Ката (форми). Ката је израз јапанског духа уско повезан са уметничким достигнућима јапанског народа. Она се дотиче готово свега у јапанској сфери свакодневних активности, писања, архитектуре, држања и понашања, бонтона и уметности. Уметност је облик језика човечанства без изузетака, и зато на јапанској сцени уметност укључује и борилачке вештине. Унутар борилачких вештина проналазе се елементи једноставности, природне ефикасности, хармоније, интуиције, економичности кретања и принципијалне „мекоће“ коју карактеришу све традиционалне јапанске уметничке форме. Важно је разумети овај однос како би се разумело право значење и пуноћа јапанских борилачких вештина, као и да би се разумео њихов древни однос према џудо катама. Реч ката на јапанском значи „основна форма“, па како само име каже, кате представљају основну, изворну форму џудо техника. Џудо кате се састоје из низа покрета и техника чији су редослед, облик и начин извођења строго и до танчина утврђени и имају карактер сценског израза. Кате су формалне технике које показују основни стил и метод џудоа. У џудо катама неки уметници су пронашли инспирацију за своје уметничке перформансе, па је тако џудо добио признање да је више од атрактивног борилачког спорта, што он у својој суштини и јесте.

Кључне речи: борилачке вештине, јапански дух, уметничко дело, форма.

СИМБИОЗА ГИМНАСТИКЕ И ПЛЕСА У РАЗВОЈУ ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

Кристина МИЛУТИНОВИЋ, Светлана ПЕТРОНИЈЕВИЋ

Универзитет „Унион – Никола Тесла“, Факултет за спорт, Београд, Србија

У богатом репертоару спортских, рекреативних и других активности из домена физичке културе, просечан човек данашњице вероватно не би ни по чему посебно препознао ни плесове, ни гимнастику. Улога ових древних људских активности почиње да се указује, не само у развоју спорта и великом броју спортских грана и дисциплина које су из њих настале, већ и у образовању, очувању физичког и духовног здравља, настанку и развоју великог броја различитих сценских представа, као и у развоју уметности и културе уопште. Циљ рада је да се утврди како су плес и гимнастика својим комплементарним деловањем, допринели развоју спорта, физичке културе, уметности покрета и кретања и свеукупном културном наслеђу човечанстава. У елаборирању њихове заједничке улоге, треба се осврнути на настанка плеса и гимнастике и њихове првобитне улоге, у складу са важећим теоријама физичке културе. Даље је заједнички допринос плеса и гимнастике у развоју културе покрета анализиран кроз све значајније друштвене и историјске епохе. Записи о синхронизованом извођењу плесних и гимнастичких елемената, стари и више од пет хиљада година, могу се наћи на зидовима египатских храмова, храмова и палата из доба Месопотамије, древне Кине и Индије, као и из доба античке Грчке и старог Рима. Данас су део великог броја друштвених плесова, нарочито спортских плесова. Такође су широко заступљени у фолклору скоро свих народа и култура света. Заступљени су у великом обиму у свету забаве и маркетинга, али и у свету мјузикла, позоришта, опере, балета, филмске индустрије и свих додирних области културе. Симбиоза плеса и гимнастике, која природно проистиче из њихове комплементарности, увелико је допринела и одиграла изузетно значајну улогу у настанку и развоју великог броја спортова и других облика физичке културе.

Кључне речи: балет, историја, покрет, уметност, фолклор.

СПОРТСКИ ПЛЕС ИЗМЕЂУ УМЕТНОСТИ И СПОРТА – ПУТ КА ПЕРИОДИЗАЦИЈИ

Марко ЂОСИЋ

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Уметност и спорт, наизглед супротстављени појмови, подједнако припадају култури и спорту. Могу се посматрати и као основно право човека да буде слободан и креативан, и то не у смислу коначног исходишта, складног покрета којим се буди емоција или осваја поен, већ пре свега у смислу пута и начина остварења крајњег циља који је у оба случаја - унутрашњи и исти - неки нови, човечнији човек. Међутим, експанзијом спорта и утицајем осталих сфера друштва, спорт се све више удаљава од своје суштине. Управо зато је у овом тренутку незахвално од спортског плеса очекивати да се додатно удаљи од уметности и да се приближи спорту. Ипак, то је неопходно уколико се жели одржати корак са временом. Да је спортски плес на „пола пута“ између уметности и спорта, уочава се већ на првом кораку - невидљивост и изостанак чак и у класификацијама спортских грана у стручној литератури. Одређени број радова, скромног узорка, остаје само на нивоу појединих показатеља (пулс, VO_{2max} , лактати), где нема говора о дефинисаној структури активности, енергетским системима, периодима селекције и етапа тренинга и тако даље. Ситуацију компликује и посматрање спортског плеса кроз призму естетских спортова. Наиме, естетика иако најважнији, само је један од елемената спортског плеса и коришћење тренажних модела само из „спортских“ естетских грана и дисциплина (спортска и ритмичка гимнастика, клизање, а не на пример кате које су олимпијска борилачка дисциплина по много чему слична), осуђени су на пропаст, јер је суштина спорта у интегралном развоју – и тела и духа – те је спортском плесу потребно прићи, као и свакој другој спортској грани, кроз законитости и периодизацију тренинга који се ослањају на конкретне карактеристике спортског плеса као јединствене спортске гране.

Кључне речи: законитости тренинга, моделирање, структура тренинга.

БАЛЕТ КАО ГОВОР ДУШЕ

Милица СМИЉКОВИЋ

Универзитет у Београду, Факултет спорта о физичког васпитања, Београд, Србија

Тело је једини инструмент који, ако се жели да функционише, мора се користити, неговати и волети. Уколико га не чувамо, он ће полако пропасти и увенути. Примена балетског кретања побољшава постуру тела, покретљивост, координацију, издржљивост мишића и развија културу покрета. Ипак, тело је одраз наше унутрашње дисциплине, осећања и душе. Ако душа говори нежно, говори грациозно, певуши и воли класичну музику, без обзира на године и претходно искуство, може да се бави балетом. Балет је више од самог кретања. То је уметност, где је душа као таква, заједно са инструментом, у савршеном складу. Бавити се балетом, значи бавити се собом. Кроз нова познанства са људима који теже истом циљу, учи се слушати сопствено тело и спознати своје границе. Човеково биће треба бити неговано кроз уметност, учити га да заслужије више и буде боље. Када то освести, оно ће цветати. Почетак бављења уметношћу, као што је балет, означава почетак развијања дисциплине, контроле тела и љубав према себи.

Кључне речи: култура покрета, уметност, унутрашња дисциплина.

ДА ЛИ СПОРТ ТРЕБА ПОТПУНО РАЗГРАНИЧИТИ ОД УМЕТНОСТИ?

Миљана НИКОЛИЋ

Adesso компанија

Главно питање је да ли су (естетски) спортови уметност. Постоји готово једногласно мишљење да је естетика присутна у спорту. Међутим, када спорту треба доделити статус уметности, долази до различитих неслагања. С тим у вези, може се разматрати једна од реконструкција настанка спортова ради дефинисања естетских спортова, као перформанса. Тако се спорт може посматрати позиција као форме уметности. На једном екстрему налази се становиште да чак ни врхунско естетски спорт није уметност. Ово становиште, и њему веома слично, критикује се са супротног становишта (да спорт јесте форма уметности), тако што се указује на употребу застарелих појмова уметности и спорта. Одговор на критике позива се на искривљење ставова критикованог становишта. Поред „екстремних позиција“, издвојиће се неколико „међупозиција“. „Међупозиције“ се осврћу на другачију естетику спорта и умањују значај јаза између спорта и уметности. С једне стране, истиче се погрешно тумачење појма сврхе и заступа се мишљење да конкуренција не умањује, већ увећава естетску вредност спорта. Затим, постоји начин размишљања којим се истичу предности сагледавања односа уметности и спорта кроз метафоричку перспективу, засновану на естетском искуству. Другачијим начином сагледавања наговештава се да се естетски језик спорта разликује од језика традиционалних уметности и да је ближи модерној уметности. Упркос томе, не закључује се да је спорт форма уметности, већ се говори о посебној естетици спорта. Имајући то у виду становиште је „међупозиција“ најадекватнији начин приказивања праве природе спорта.

Кључне речи: естетско искуство, естетски језик спорта, „међупозиција“, перформанс, уметничка форма.

УМЕТНОСТ И УМЕТНИЧКИ СПОРТОВИ – ПРОБЛЕМ КЛАСИФИКАЦИЈЕ

Моника ЈОВАНОВИЋ

Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Београд, Србија

Неки олимпијски спортови, као што су уметничко клизање, уметничко пливање и ритмичка гимнастика имају наглашене естетске квалитете и због тога се сматрају естетским спортовима. Ипак, у круговима познавалаца и љубитеља се и о многим другим спортовима говори у естетичким терминима. То важи и за оне спортове које никада не би окарактерисали као естетске: популарне тимске спортове као што су фудбал или бејзбол и „грубе“ спортове као што су рвање, бокс и рагби. За овај феномен постоји једноставно објашњење: естетска својства су разноврсна, а често и транскатегоријална. Она се јављају у много различитих видова, и немају увек манифестни, визуелни односно аудитивни карактер, већ су понекад везана за апстрактније, структуралне или семантичке квалитете естетског објекта или феномена. У стандардној класификацији одређених спортова као естетских полази се, по свему судећи, од једне врсте естетских својстава: феноменалних својстава, као што су елеганција и грациозност. Поседовање оваквих својстава је оно што чини да неке спортове сматрамо естетским спортовима. Да ли по истом основу неке спортове сматрамо уметничким спортовима или је реч о две класификације? У којој мери се неки такав спорт, насупротив неком не-уметничком спорту, може подвести под појам уметности? Да би се то испитало, пошло се од три класичне, есенцијалистичке дефиниције уметности: експресивистичке, формалистичке и органицистичке, које су се покушале применити на уметничко клизање, с једне стране, и амерички фудбал, са друге. Исто је учињено са четири поствитгенштајновске, релационистичке дефиниције: естетичком, историјском, институционалном и функционалистичком дефиницијом. На тај начин се могу боље разумети поменуте дистинкције.

Кључне речи: естетски квалитети, појам уметности, дефиниција.

ЕСТЕТИКА БОКСА: СТВАРАЛАШТВО ВЕЛЕМАЈСТОРА

Никола МИЈАТОВ¹, Сандра С. РАДЕНОВИЋ²

¹Институт за савремену историју, Београд, Србија

²Универзитета у Београду - Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Као један од најстаријих борилачких спортова, бокс је дубоко етаблиран као и један од најпопуларнијих спортова уопште. Током свог вишевековног развоја доживео је дубоке промене али кодификацијом правила Џона Дагласа, маркиза од Квинсберија, бокс постаје онакав каквог ка данас знамо. Техника бокса је верно пратила и промене у овом спорту да би се и она унификовала у оквиру јасних правила која је Даглас установио. Изнад технике формирала се и тактика али и изнад свих њих и стратегија бокса. Овако оформљен, бокс чини целину где се естетика проналази у сваком од ових елемената (технике, тактике и стратегије). Међутим, бокс у себи поседује огромни потенцијал за вишу естетику, за стваралаштво, где велемајстори овог борилачког спорта стварају и уводе нове елементе проширујући и форму бокса у целини али и његову естетику. Рад сагледава естетику бокса на нивоу стваралаштва и где се велемајстори и ствараоци овог спорта посматрају као уметници који у оквиру јасно дефинисане форме бокса проналазе нове просторе за лепоту, стваралаштво, иновације и скупа уздижу читаву естетику бокса до неслућених размера.

Кључне речи: борилачки спортови, иновације, мајсторство, лепота покрета.

ЕСТЕТИКА У СКИЈАЊУ – БАЛЕТ НА СКИЈАМА

Роберт РОПРЕТ¹, Дамир РАСТИЋ²

¹Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

²Репрезентативац у нордијском скијању - биатлону

Актуелни облици такмичарског скијања, било да се ради о алпском или нордијском, захтевају испољавање максималних психофизичких способности, са крајњим циљем да се задатак изврши што брже или више/даље. Вредновање успешности се изражава егзактним мерама, у секундама или метрима. Рекло би се да у скијању нема дисциплине у којој постоји вредновање естетских компоненти. Ипак, током развоја скијашких спортова постојале су дисциплине у којима се вредновала естетика покрета, композиција, усклађеност са музиком. Зачет 30-тих година 20. века, развијао се балет на скијама, који је свој пун развој достигао 60-тих и 70-тих година. У периоду свог постојања био је на програму Зимских олимпијских игара 1988. и 1992, затим на програмима светских првенстава у организацији Међународне скијашке федерације, као и националних првенстава. Балет на скијама се састојао од елемената преузетих из уметничког клизања и гимнастичких акробатских елемената, претворених у естетско-кореографски састав који се изводи на благој падини, у трајању од 90 секунди, уз музику. Техничке елементе су чинили различити заокрети, окрети и скокови. Оцењивање је вршило пет судија, бодовањем квалитета техничког извођења, сложености кореографије и уметничког садржаја. Балет на скијама је са скијашке позорнице нестао 2000-те године, за разлику од других спортова из групе скијашких дисциплина познатих под називом фристајл (енг. *freestyle skiing*): спуст преко грба (енг. *moguls*), акробатски скокови (енг. *aerials*) и халфпајп (енг. *half-pipe*). У поменутиим скијашким дисциплинама такође се оцењује успешност извођења и техничка сложеност, али без сагледавања естетске компоненте задатка, што говори да је у савременом скијању дошло до превласти снаге, координације и брзине, у односу на естетику.

Кључне речи: естетске компоненте, оцењивање, скијашке дисциплине.

ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ГРУПЕ ЕСТЕТСКО- КООРДИНАЦИОНИХ СПОРТОВА

Ружена ПОПОВИЋ, Тијана ПУРЕНОВИЋ-ИВАНОВИЋ

Универзитет у Нишу, Факултет Спорта и физичког васпитања, Ниш, Србија

Постоје различите класификације спортских грана и дисциплина. Са аспекта психолошке типологије спортских активности, поједини индивидуални спортови се убрајају у групу естетско-координационих. Предмет рада је упоредни приказ и анализа њихових основних карактеристика. У ову групу спортова убрајају се: ритмичка гимнастика, спортска гимнастика, уметничко клизање, скокови у воду, уметничко пливање и други. Ритмичко гимнастика, као најтипичнији представник, спада у групу полиструктуралних кретања, претежно ацикличног типа. Активности у ритмичкој гимнастици одвијају се у пет дисциплина са различитим реквизитима (вијача, обруч, лопта, чуњеви и трака). У свакој дисциплини изводи се мноштво елемената, који се међусобно разликују према својим структурним групама, мада, преовладавају вежбе динамичког карактера, над статичким. Генерално, може се рећи да ритмичко гимнастика представља спортску активност у којој је остварена савршена симбиоза покрета и музике уз високи естетски утисак код извођења слободних састава. Ове карактеристике су присутне и код осталих спортова из ове групације, уз сличности код методике обучавања елемената и начина оцењивања достигнућа спортиста. Основне разлике се односе на простор и средину извођења такмичарских састава. Компаративном анализом појединих спортова и дисциплина је указано на основне додирне тачке, као и на поједине антрополошке детерминанте спортског достигнућа.

Кључне речи: анализа, компарација, развој, ритмичка гимнастика, успех.

ЕСТЕТСКЕ КОМПОНЕНТЕ САСТАВА У РИТМИЧКОЈ ГИМНАСТИЦИ КАО ФАКТОР ТАКМИЧАРСКЕ УСПЕШНОСТИ

Слободанка ДОБРИЈЕВИЋ, Лидија МОСКОВЉЕВИЋ, Игор РАНИСАВЉЕВ

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Ритмичка гимнастика припада групи спортских грана са израженом уметничком компонентом, која се посебно вреднује судијском оценом. Циљ овог истраживања је да се утврди утицај естетских компоненти састава на такмичарску успешност у ритмичкој гимнастици, која се изражава оценом за артистичку (уметничку) вредност. Узорак испитаника чиниле су учеснице 37. Светског првенства у ритмичкој гимнастици одржаног 2019. у Бакуу (Азербејџан). Укупно је разматрано 529 оцена за артистичку вредност састава, и то за 112 састава обручем, 112 лоптом, 153 чуњевима и 152 траком. Такмичарке су биле подељене у групе према такмичарској успешности. Сваку групу чинило је осам такмичарки у зависности од оствареног укупног или пласмана по реквизитима. Kruscal-Wallis-ов тест за независне узорке коришћен је за тестирање разлика у оценама артистичке вредности између састава са различитим реквизитима и између дефинисаних група по такмичарској успешности. Резултати су показали да се састави са различитим реквизитима међусобно не разликују у оцени за артистичку вредност састава, указујући на то да се уметничка вредности састава у овој спортској грани изражава кроз све кретне структуре, без обзира на врсту реквизита који се користи. Значајне разлике у оцени за артистичку вредност регистроване су између такмичарки које се разликују по пласману, чиме се истиче значај естетских компоненти састава на такмичарску успешност. Ово указује на потребу да се у тренажном процесу континуирано ради на развијању и усвајању садржаја који доприносе уметничкој вредности састава и постизању врхунских спортских резултата.

Кључне речи: анализа, артистика, уметничка вредност, судијска оцена.

УМЕТНИЧКА ИГРА КАО ОБЛАСТ КУЛТУРЕ

Смиљана СТОКИЋ, Ива ИГЊАТОВИЋ

Удружење балетских уметника Србије

Уметничка игра је кровни законски термин за уметничку област културе, која обухвата класичан балет, народну игру и савремену игру. Настао је из потреба да се плес, као уметничка делатност у ресору културе, једнозначно детерминише у односу на појмове позориште, извођачке уметности и сценско-музичке делатности, као и плеса у области спорта. Ослањајући се на образовни систем основног и средњег балетског уметничког образовања и раније дефинисане термине образовних профила играча класичног балета, народне игре и савремене игре, а са циљем да се систем просвете и културе термилошки обједини и системски повеже, Удружење балетских уметника Србије предлаже коришћење кровног термина уметничка игра. Удружење кроз измену и допуну Закона о култури иницира да Министарство културе и информисања Републике Србије препозна уметничку игру као посебну уметничку област културе. На тај начин ствара се основ да се плесу као уметничкој делатности приступи стратешки и системски у циљу унапређења њеног статуса у целисти. Уметничка игра, неоспорно значајна за културу и уметност наше земље, почевши од двадестих година 20. века па све до данашњих дана у институционалном смислу се развија. Поље радног ангажовања уметника који се баве професионално плесом уоквирено је кроз рад установа културе и самосталну делатност у култури. Класичан балет, народна игра и савремена игра имају заједничке, али и специфичне елементе историјског развоја, као и различиту институционалну подршку у садашњем тренутку. Уметничка игра као формални термин, али и суштински детерминисана уметничка делатност у многим аспектима остаје стратешки неосмишљена и нереализована, па самим тим недефинисана до краја према међуресорним темама културе, просвете и спорта у области плеса.

Кључне речи: Закон о култури, класичан балет, народна игра, савремена игра.

Друштвено-хуманистички
аспекти естетских
спорта

ИНТЕРАКТИВНИ ОДНОС ЕСТЕТСКИХ СПОРТОВА И ВАСПИТАЊА

Бранка САВОВИЋ, Сандра С. РАДЕНОВИЋ

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија.

Естетски доживљају спорту има значајну педагошку, васпитно-образовну вредност. Васпитање је, термилошки и општеприхваћено, „свехрањење“. Суштински, васпитач потпомаже развој васпитаника у складу са признатим вредностима културе у којој се васпитање одвија. Поред научних, моралних, биоетичких, духовних и материјалних вредности, минимум ове педагошко–аксиолошке базе чине и естетске вредности. У педагогији се полемиче о свим аспектима естетике, почев од спољашњих форми (лепо понашање) до неодвојивости етике и естетике, калокагатија (*kalós* – леп, *agathós* – добар), као суштинске одлике човека. Педагогија спорта преиспитује све ове аспекте естетике са васпитног и образовног становишта. С једне стране, фокус је на испитивању и развијању васпитних вредности: васпитање лепоте тела, духа и понашања свих учесника у спортским активностима - играча, тренера, организатора, медија, публике и других. С друге стране, преиспитује се васпитни утицај свих набројаних учесника у спортским активностима на васпитање младе генерације. У раду се разматрају педагошко–социолошке последице ових интеракција посматране кроз лепезу спорта, почев од имплицитно лепих спортских активности до оних са врхунским естетским захтевима.

Кључне речи: естетика, педагогија спорта, спортске активности.

ХИПЕРСЕКСУАЛИЗАЦИЈА ДЕЦЕ У ПЛЕСУ

Весна БАНОВЧАНИН

Плесна школа „The Colors of Dance“, Београд, Србија

Подстакнути недавним догађајима широм светске плесне сцене, у раду се разматра све већа медијска сексуализацију малолетника, углавном девојчица. Та медијска сексуализација директно утиче на плес, као естетску и спортску грану, и као грану која се у данашње време налази скоро свуда – у филмовима, рекламама, чије звезде постају узор деци. Ефекти таквог понашања на децу полазнике плесних школа, и децу као општу популацију огледају се у хиперсексуалном понашању деце, као и све чешћим проблемима у понашању и усвајању саморегулаторних облика понашања. С тим у вези, рад додатно разматра улогу плесних едукатора на своје полазнике, кроз костиме, музику уз коју се игра, па и саме кореографије. Поред теоријских поставки, рад се осврће на практичне импликације хиперсексуализације у плесу, те истиче на који начин треба мењати понашања и навике плесних едукатора, а у сврси заштите деце. Узимајући у обзир да хиперсексуализација деце представља фактор ризика за изложеност деце сексуалном злостављању, у раду се посебно обраћа пажња на сигнале упозорења сексуалног злостављања, статистику, као и евентуалне кораке код сумње на исто. Може се рећи да је рад корак ка разумевању како родитељи, васпитачи у естетским спортским гранама и грађани могу преузети одговорност за стварање безбедног и подржавајућег окружења за разумевање и истраживање односа и сексуалности деце - и осигурати да то чине у своје време и сопственим темпом, истовремено их штитећи од сексуалног злостављања и не промовишући сексуално провокативно понашање у малолетном узрасту полазника.

Кључне речи: едукација, злостављање, провокативно понашање, сексуалност.

МАТИЧНОСТ ФЕНОМЕНА ПЛЕСА

Гордана ОРЕШЧАНИН

Универзитета „Educons” у Новом Саду, Факултет за спорт и туризам Тимс, Нови Сад, Србија.

Плес се у контексту овог истраживања посматра као социо-културни феномен који успешно задовољава људске потребе за кретање, дружење, стварање и доказивање. Као у свим областима стваралаштва, али и спорта, тако се и у плесу, као специфичном феномену, подразумева да је компетентност људи који се налазе у функцији генерисања ове области један од најважнијих фактора утицаја. Дакле, различити садржаји знања и њихов квалитет представљају једну од основних претпоставки компетентног управљања у плесу. У том смислу поставља се питање: шта је природа знања релевантног по квалитет управљања овом облашћу људског стваралаштва, шта је њено матично исходиште. Циљ овог истраживања јесте препознавање матичне области која обезбеђује знања значајна у едукацији кадрова у области плеса. Узорак испитаника чини укупно 10 експерата из 10 различитих земаља: Шведска, Холандија, Белгија, Пољска, Словенија, Немачка, Грчка, Русија, Црна Гора и Бугарска. За потребе истраживања структуриран је упитник са циљевима добијања одговора на: питања о персоналним карактеристикама, питања везана за њихову перцепцију мотива због којих се млади укључују у плес, питања која доприносе разумевању њихових ставова у односу на потребна знања у успешном управљању развоја ове области, као и питања која дају осврт на карактеристике оних људи који су успешни модератори у плесу у њиховим државама. Применом делфи методе комуницирањем са експертима интернационалног ауторитета у области плеса (у организовању рада са плесачима, тренерима и кореографима), добијени резултати указују да се од ставова експерата истиче, да је плес у данашњем облику област која захтева трансдисциплинарну матичност.

Кључне речи: спорт, спортски плес, уметничка игра, уметност, трансдисциплинарност.

„FLOW“ ДОЖИВЉАЈ У ЕСТЕТСКИМ СПОРТОВИМА

Јелица ПЕТРОВИЋ¹, Јована ТРБОЈЕВИЋ ЈОЦИЋ²

¹Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Одсек за психологију, Нови Сад, Србија

²Матица српска, Нови Сад, Србија

Седамдесетих година прошлог века, као значајан конструкт за разумевање учешћа и постигнућа у различитим активностима уведен је *flow* доживљај или доживљај уроњености током извршавања одређене активности. У домену спорта, истраживачи су од деведесетих година прошлог века посветили посебну пажњу овом конструкту који се односи на способност спортисте да током бављења спортом има доживљај уроњености у задатак, појачање пажње и доживљај контроле, а који је повезан са оптималним спортским постигнућем. Ово истраживање испитује који су значајни предиктори *flow* доживљаја код спортиста естетских спортова. Узорак се састојао од 43 спортиста естетског спорта (4 мушког пола), просечне старости од 17,44 година. Предикторски модел састојао се од: 4 врсте мотивације (унутрашња-интегрисана, спољашња-интројектована, идентификована мотивација и амотивација); 3 основне психолошке потребе (за компетентношћу, повезаношћу и аутономијом); степена самопоштовања; и перципиране мотивационе климе коју креира тренер. Степен *flow* доживљаја, мерен упитником *Core Flow Scale*, представљао је критеријум варијаблу. Овакав предикторски сет показао се као статистички значајан ($F(9,42)=6.269$, $p<.01$) и да предвиђа 53% варијансе *flow* доживљаја. Степен самопоштовања издвојио се као значајан индивидуални предиктор ($\beta=.466$, $p<.01$). Високо саморегулаторни облици мотивације за бављење спотом, задовољене психолошке потребе, самопоштовање и адаптивна мотивациона клима коју креира тренер заједно доприносе развоју *flow* доживљаја код спортиста који се баве естетским спортом. Добијени резултати позивају на даља истраживања интеркорелација испитиваних варијабли у циљу обезбеђивања оптималне климе за развој *flow* доживљаја.

Кључне речи: мотивација за спорт, психолошке потребе, самопоштовање.

МОТИВАЦИЈА У ЕСТЕТСКИМ СПОРТОВИМА: РАЗЛИКА У ОДНОСУ НА НИВО БАВЉЕЊА СПОРТОМ И СПОРТСКИ РЕЗУЛТАТ

Јована ТРБОЈЕВИЋ ЈОЦИЋ¹, Сања МАНДАРИЋ²

¹Матица српска, Нови Сад, Србија

²Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Мотивација за бављење спортом дуги низ година представља једну од психолошких детерминанти, којом се истраживачи увелико баве у циљу што бољег разумевања спортског учешћа и резултата. Циљ овог истраживања је утврђивање мотивације за бављење естетским спортом и испитивање разлика у степену мотивације спортиста у односу на ниво бављења спортом и постигнутим резултатима током 2019. године. Узорак се састојао од 44 испитаника (4 мушког пола), узраста од 11 до 48 година, који се баве естетским спортом, од чега 10 испитаника на професионалном, 24 на полупрофесионалном и 10 на рекреативном нивоу. Испитаници су током 2021. попунили упитник спортске мотивације (*Sport Motivation Scale-II*), који на основу истраживања издваја четири врсте мотивације: унутрашња-интегрисана, спољашња-интројектована, идентификована мотивација и амотивација. Резултати указују на то да спортисти постижу највиши скор на унутрашње-интегрисаној мотивацији ($AC=4,57$), а затим на идентификованој мотивацији ($AC=4,46$). Једносмерна анализа варијансе је у испитивању разлике у мотивацији у односу на ниво бављења спортом показала да статистички значајне разлике постоје само код амотивација ($F(2,43)=4,036$, $p<.05$). Спортисти који се полупрофесионално баве естетским спортом постижу значајно више скорове на амотивацији у односу на спортисте који се рекреативно баве естетским спортом. Статистички значајна разлика у спортском успеху пронађена је у унутрашње-интергрисаној ($F(2,43)=8,501$, $p<.01$) и амотивацији ($F(2,43)=3889$, $p<.05$) између спортиста који су током 2019. освојили медаљу на такмичењима различитог нивоа. Високу унутрашњу-интегрисану мотивацију имају спортисти који су освојили медаљу на државном нивоу, док спортисти који су освојили медаљу на међународном нивоу имају најизраженију амотивацију у односу на остале спортисте. Ови резултати указују на потребу додатног испитивања мотивације, као и фактора који делују на њен развој, у циљу превенирања развоја неадаптивне мотивације за бављење спортом – попут амотивације која је повезана са већим степеном незадовољства спортиста и самим одустајањем од спорта.

Кључне речи: амотивација, бављење спортом, спортски успех.

КИНЕСТЕТИЧКА ЕМПАТИЈА

Маја С. ВУКАДИНОВИЋ

Новосадски центар за истраживање плеса и уметност фламенка – La sed gitana, Нови Сад, Србија

Кинестетичка емпатија може да се јави као саставни део естетског доживљаја посматрача у контакту са уметничким делом или спортом. Сам доживљај може укључивати више различитих аспеката. Код посматрача може бити изазван низ најразличитијих реакција и одговора, који може варирати од дивљења вештини и мајсторству са којим је изведено, одушевљења, запањености и фасцинације, до различитих телесних сензација као што су језа, задржавање даха, осећај да су засузиле очи и слично. У ширем смислу кинестетичка емпатија је повезана са телесним сензацијама и доживљајем, који се јавља код неких гледалаца док посматрају покрет и може да се дефинише као осећај да делимо покрет са другом особом, као да се и сами крећемо док гледамо покрете друге особе, а при томе „мирно” седимо или стојимо. Кинестетичка емпатија је повезана и са уметничком игром, која се јавља као кинестетички одговор посматрача за време гледања уметничке игре, који може да укључи широк распон различитих соматовисцералних и моторичких одговора као саставни део телесног доживљаја. То су, на пример, цупкање ногом у ритму музике, стискање песница, осећај топлине у грудима или језе и слично. На крају се кинестетичка емпатија се разматра као посебан начин на који посматрач може да се ангажује. Такав ангажман код посматрача може изазвати задовољство кроз „унутрашњу мимикрију” или кроз замишљање да он сам изводи тај покрет који гледам и чијој се вештини лакоће и елегантности дивим. Кинестетичка емпатија може представљати и значајан мотивациони фактор који покреће људе да иду на плесне представе и уопште гледају уметничку игру.

Кључне речи: кинестетичка емпатија, посматрачи, телесне реакције, уметничка игра.

Био-медицински аспекти эстетских спорта

ЕСТЕТСКИ СПОРТОВИ И РИЗИК ЗА РАЗВОЈ ПОРЕМЕЋАЈА У ИСХРАНИ

Александра АЛЕКСИЋ ВЕЉКОВИЋ¹, Душанка ЂУРОВИЋ², Слађана СТАНКОВИЋ³, Катарина ХЕРОДЕК¹, Филип БИРО⁴

¹ Универзитет у Нишу, Факултет спорта и физичког васпитања, Ниш, Србија

² Универзитет Едуконс, Факултет за спорт и туризам, Нови Сад, Србија

³ Универзитет у Крагујевцу, Педагошки факултет, Крагујевац, Србија

⁴ Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Нови Сад, србија

Спортови који укључују естетску компоненту у које спадају спортска и ритмичка гимнастика, синхроно пливање, клизање на леду и плес, захтевају ниску телесну масу, а прати их и забринутост везана за изглед и одређену, ниску телесну тежину. Циљ овог истраживања био је да се утврди да ли код спортисткиња у естетским спортовима у Србији, постоји забринутост за изглед и тежину и да ли је он у вези са потребом за постизањем и одржавањем ниске телесне тежине. Узорак испитаника чиниле су 54 спортисткиње (узраста 19 ± 3 године) из различитих естетских спортова у Србији. Контролну групу је чинило 66 спортисткиња истог узраста, из спортова који нису у категорији естетских спортова. Испитанице су попуниле Упитник о старости, актуелној телесној тежини и висини, упитник навика исхране (ЕАТ-27), који мери присуство симптома поремећаја у исхрани и Скала за мерење задовољства и незадовољства телом путем сликовног материјала. Испитанице из групе естетских спортова показале су знатно виши степен незадовољства сликом тела у односу на спортискиње осталих спортова. Резултати корелационе анализе показали су значајну везу између индекса телесне масе и незадовољства изгледом, као и везу између незадовољства изгледом и врсте спорта. Спортискиње естетских спортова у циљу смањења телесне тежине прибегавале су различитим облицима ризичних понашања везаних за исхрану, у које спадају ригорозне дијете, али и компензаторна понашања, као што су коришћење лаксатива и диуретика. Ови облици понашања представљају повећан ризик за развој различитих облика поремећаја исхране, међу којима су најшешће анорексија и булимија.

Кључне речи: незадовољство изгледом, навике у исхрани, спортисткиње.

НЕУРОЕСТЕТИКА - КОЕВОЛУЦИЈА МОЗГА И ЕСТЕТИКЕ

Бранка МАРКОВИЋ¹, Јоко ПОЛЕКСИЋ², Слободан КАПОР², Милан АКСИЋ²

¹Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

²Универзитет у Београду, Медицински факултет, Институт за анатомију „Нико Миљанић“, Београд, Србија

Компетентност за уважавање лепоте је универзална људска особина која указује на филогенетски изведен капацитет, који је еволуирао природном селекцијом човека, а чији је развој тешко одредити обзиром да је уважавање лепоте способност коју је немогуће открити у фосилним евиденцијама. Неуроестетика идентификује неуронске корелације уважавања лепоте, као и археолошке и палеоантрополошке доказе о односу између стварања уметности и еволуције људског мозга. Бројне студије идентификују области мозга које учествују у препознавању естетског доживљаја. Сам естетски доживљај поседује временски низ обраде унутар нервног система, кроз рану, универзалну, и касну, фазу личне естетске перцепције. Полазиште су визуелни атрибути који затим путем поступка образаца везивања боје и просторни распоред покрета, ако постоје, комбинују се активирањем фронтално-паријеталних неуронских кругова. Плес и музика се у поменутом контексту могу посматрати као корелат обзиром на заједнички супстрат сиве масе мозга. Комплетни феномен естетике у неуралном контексту интегрише оно што би се могло назвати универзалним, урођеним компонентама визуелне перцепције и субјективним аспектима који се односе на прошла искуства (укључујући и историјски и културни контекст). Идентификација морфо-функционалног супстрата мозга умногоме је напредовала доступним функционално-дијагностичким методама, али и даље постоје бројне непознанице које детерминишу унутрашњу сензацију, као коначни резултат лепоте или њено одсуство.

Кључне речи: визуелна перцепција, естетска перцепција, неуронске корелације.

ЗАБРИНУТОСТ ЗА ТЕЛЕСНУ ТЕЖИНУ И ИЗГЛЕД У ЕСТЕТСКИМ СПОРТОВИМА

Јована ТРБОЈЕВИЋ ЈОЦИЋ¹, Сања МАНДАРИЋ², Марко ВАСИЉЕВИЋ²

¹Матица српска, Нови Сад, Србија

²Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Естетски спортови спадају у групу ризичних спортова за развој поремећаја у исхрани и негативне слике о себи и сопственом телу. Између 16% и 46% девојака које се баве естетским спортом испољава неко од маладаптивних понашања везаних за исхрану. Циљ истраживања је испитивање степена карактеристичних облика понашања за поремећаје исхране на узорку српских спортиста који се баве естетским спортом и испитивање разлика у тим понашањима између спортиста естетских и неестетских спортова. Узорак се састојао од 43 спортиста естетског спорта (4 мушког пола) и 19 спортиста неестетских спортова (7 мушког пола) који се баве спортом на професионалном, полупрофесионалном и рекреативном нивоу. Они су попуњавали упитник за процену понашања карактеристичних за поремећаје исхране (*Eating Disorder Examination*) који издаваја четири субскеале: уздржавање (избегавање хране, држање дијете, трпљење глади); забринутост за храну (преокупираност храном, једење у тајности, кривица приликом јела, страх од губитка контроле над храном); забринутост за изглед тела (преокупираност изгледом, тежња за равним стомаком, незадовољство сопственим изгледом и телом, страх од гојења, избегавање изложености туђим погледима); забринутост за телесну тежину (незадовољство телесном тежином, преокупираност тежином, негативна реакција на савете за повећање телесне тежине). Од укупног узорка 24,4% спортиста спада у категорију смањене телесне тежине, 60,5% у категорију нормалне телесне тежине и 11,6% у категорију гојазности; док код спортиста неестетских спортова око 82% спада у категорију нормалне телесне тежине и 7% смањене телесне тежине и 11% у категорију гојазности. Спортисти у естетским спортовима постижу скорове изнад предвиђених норми на све четири субскеале, на свим нивоима бављења спортом. Резултати једносмерне анализе варијансе показују статистички значајне разлике, те да спортисти естетских спортова постижу значајно више скорове на свим субскалама сем на субскали уздржавање. Добијени резултати указују на присутности маладаптивних облика понашања код спортиста естетских спортова и позивају на даља истраживања у циљу превенције поремећаја исхране код спортиста.

Кључне речи: маладатовно понашање, поремећаји исхране, слика тела.

ЖЕНСКА АТЛЕТСКА ТРИЈАДА – КОРЕЛАЦИЈА ЕНЕРГЕТСКОГ ДЕФИЦИТА, МЕНСТРУАЛНЕ ДИСФУНКЦИЈЕ И ГУСТИНЕ КОСТИЈУ

Марија МИЛЕТИЋ, Милош ЖАРКОВИЋ

Универзитетска клиника за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма,
Клинички центар Србије

Дефиниција тријаде која је подразумевала поремећај исхране, аменореју и остеопорозу, ревидирана је 2007, а затим и 2014. и данас обухвата спектар дисфункција везан за енергетски баланс, менструални циклус и густину коштане масе. Преваленца сваке од компоненти појединачно је већа од тријаде експримиране у целости: 23,5% спортисткиња има поремећаје менструалног циклуса, 18,2% показује различите степене поремећаја исхране, а у 4,1% дијагностикована је остеопенија или остеопороза. Преваленца компоненти тријаде у естетским спортовима 2 до 3 пута је већа у односу на спортове који не подразумевају естетску димензију. Дисфункција менструалног циклуса која се експримира код спортисткиња може се манифестовати као закаснела менарха, олигоменореја и секундарна аменореја. Треба истаћи да спортисткиње са телесном тежином мањом од 85% од идеалне имају 4 пута већу вероватноћу за менструалну дисфункцију и низак индекс телесне масе. Енергетски дефицит и хипоестрогенија имају независан и кумулативан ефекат на здравље костију. У младих спортисткиња са аменорејом, губитак густине коштане масе од 2% до 6% годишње резултира троструким ризиком од стрес прелома. Поремећаји менструалног циклуса код спортисткиња преципитирају се у три врсте околности: тренирање естетског спорта са континуираним захтевом за ниском телесном тежином, случај јасног губитка телесне тежине и када су временски распон и интензитет тренинга увећани. Након детаљног ендокринолошког испитивања и искључивања диференцијалних дијагноза аменореје, према смерницама Америчког колеџа за спортску медицину опоравак енергетског дефицита прати се на дневном или недељном нивоу, менструалних циклуса на месечном, а повећање густине коштане масе на годишњем нивоу. Рани и континуирани скрининг спортисткиња у циљу евалуације енергетског баланса и раног опажања енергетског дефицита, као и мултидисциплинарност у приступу здрављу спортисткиња је императив савремене и адекватне професионалне праксе.

Кључне речи: естетски спортови, ендокринолошка испитивања, спортисткиње.

ПЛЕСОМ ПРОТИВ СТАРЕЊА: ПРЕГЛЕДНИ РАД

Марко ВАСИЉЕВИЋ, Бранка МАРКОВИЋ, Сања МАНДАРИЋ

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Оливер Вендл Холмс је први дао идеју да се године мере не по својој хронологији већ по својој функционалности. Резултати истраживања показују да уколико су старији људи социјално и физички активнији, они перципирају бољим властито здравље, бољег су општог психофизичког стања и имају мање психосоматских тегоба (Ракоњски и Њилцоц, 1994, према Деспот-Лучанин, 2003). Циљ рада је утврдити на које све начине плес може утицати на побољшање живота старијих одраслих особа. Претражена је база података *PubMed* како би се идентификовали прегледни радови написани на енглеском или српском језику и објављени до маја 2021. године. Коришћени појмови у претрази су: плес, старије одрасле особе и прегледни радови. Извршена је анализа 7 прегледних радова који су задовољили постављене критеријуме. Идентификовано је 7 прегледних радова са укупно 94 студије и свеукупним бројем од 14 996 испитаника. Плесне активности варирале су у учесталости, времену, трајању и врсти. Испитанци су старији одрасли, просечне старости ≥ 60 година. Истраживачи су користили различите мере за процену ефикасности. Три прегледна рада показали су значајне позитивне резултате код развоја физичких својстава; 1 код смањења ризика и стопе пада; 3 од 4 (75%) код побољшања општих когнитивних способности; 3 од 5 (60%) код побољшања егзекутивних функција. На основу резултата истраживања може се рећи да, имплементирање плеса у живот доводи до побољшању телесних својстава, когнитивних и егзекутивних функција код старијих одраслих особа, што свакако пркоси процесу старења. Ова врста активности може бити корисна превенцији падова, самим тим и повреда код ове популације. Плес нема значајан утицај на процес памћења.

Кључне речи: бенефити, плесне активности, старији одрасли.

УТИЦАЈ АКТИВНЕ ИГРЕ КРОЗ МУЗИКУ И ПОКРЕТ НА РАЗВОЈ ДЕЦЕ У РАНОМ УЗРАСТУ

Неда АЛЕКСИЋ¹, Марина ЂЕЛИЋ², Милица АЛЕКСИЋ², Јадранка ВЛАШИЋ¹

¹ Свеучилиште у Загребу, Кинезиолошки факултет, Загреб, Хрватска

² Медицински факултет у Београду, Институт за Медицинску физиологију, Београд, Србија

Процес развоја детета у раном узрасту настаје услед сложене интеракције природе и васпитања, гена и околине и захтева специфичне подстицаје у складу са развојним фазама. Циљ истраживања је испитати да ли рана интервенција која подразумева програм активне игре кроз музику и покрет утиче позитивно на развој деце у раном узрасту (0-36 месеци). Узорак је обухватао 29 деце. Процена степена развоја деце, биолошка доб, рађена је уз помоћ Водича за праћење развоја детета. Интервенција је подразумевала програм активне игре кроз музику и покрет у трајању од 6 месеци. Учесници истраживања су добијали домаће задатке за рад код куће са музичким нумерама и осмишљеним једноставним покретом у складу са музиком. Укупно три домаћа задатка су креирана и спроведена на основу иницијалне процене степена развоја деце и дневника активности који су учесници истраживања водили у складу са динамиком спровођења домаћих задатака. Препоручена динамика активности кроз музику и покрет је била три пута седмично, у трајању од 15-20 минута. Исте активности су реализоване на интерактивним концертима. Пет концерата је одржано „уживо“ и три концерта „уживо онлајн“ услед настанка пандемије изазване Корона вирусом. Иницијалном проценом утврђено је да је биолошка доб била статистички значајно нижа у односу на хронолошку ($p < 0,05$). Након спроведене интервенције активне игре кроз музику и покрет, утврђена је виша биолошка доб у односу на хронолошку ($p < 0,05$). Обзиром на резултате који су показали позитиван утицај програма музике и покрета на стимулацију у раном развоју, овакав приступ могао би наћи широку примену код деце раног узраста у циљу превенције настанка каснијих заостајања у развоју и ране интервенције код утврђених развојних тешкоћа. У даљим истраживањима потребно је укључити контролну групу ради потврђивања успешности спроведене интервенције.

Кључне речи: интерактивни концерти, биолошка доб, рана интервенција.

ТРЕНИНГ И ИСХРАНА У ЦИЉУ ДОСТИЗАЊА ЕКСТРЕМНИХ ВРЕДНОСТИ ТЕЛЕСНИХ МАСТИ И МИШИЋНЕ МАСЕ – СТУДИЈА СЛУЧАЈА

Станимир СТОЈИЉКОВИЋ¹, Страхиња СТРЕЛИЋ², Марина ЂОРЂЕВИЋ-НИКИЋ¹,
Марија МАЦУРА¹

¹ Универзитет у Београду – Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија.

² Универзитет у Београду – Факултет спорта и физичког васпитања, студент мастер студија,
Београд, Србија.

Боди билдинг је једини спорт из групе естетских спортова у коме се на такмичењу преваходно оцењује естетика тела, а не естетика покрета и кретања – вежбе. У фитнесу је жеља за усавршавањем телесног изгледа један од најважнијих мотива за вежбање. Естетика тела зависи од бројних фактора, од којих се на неке не може утицати (висина, ширина кукова и рамена, дужина ногу и трупа), али и оних на које је могућ значајан утицај тренингом и исхраном. Најзначајније промене могу се постићи смањењем количине телесне масти и повећањем мишићне масе, што често представља главни циљ вежбача у фитнесу. У истраживању су приказани ефекти шестомесечног програма тренинга и исхране на телесни састав искусног вежбача у фитнесу. Тренинг за хипертрофију и мишићну издржљивост примењиван је 2-3 пута недељно, а тренинг аеробне издржљивости 4-5 пута недељно. Исхрана се базирала на аутофагији (унос хране у периоду од 8 или мање сати у току дана, након којег следи период од 16 и више сати без уношења хране) и на дијети са малим уносом угљених хидрата и великим уносом масти (*Low Carb High Fat - LCHF*). Након 6 месеци телесна маса је смањена са 70,0 на 62,2 кг, проценат телесне масти је смањен са 11,6% на 3,0%, а проценат мишића повећан са 50,7% на 54,8%. Вредности телесне масе и процента телесне масти су далеко најмање, а процента мишића далеко највеће, забележене у периоду од десет година, од када испитаник мери телесни састав биоелектричном анализом (*Bioelectrical Impedance Analysis - BIA*). Здравствени преглед је обављен на почетку програма, а све вредности испитаника су биле у оквиру референтних вредности. Због ванредне ситуације није рађена анализа крви на крају програма, а остали здравствени параметри су остали у оквиру референтних вредности. Једина забележена потешкоћа је јако изражен субјективни осећај хладноће у води и немогућност дужег пливања.

Кључне речи: аеробна издржљивост, аутофагија, дијета са ниским уносом, хипертрофија, угљених хидрата.

СОМАТОТИП РИТМИЧАРКИ И НЕСПОРТИСТКИЊА: КОМПАРАТИВНА СТУДИЈА

Тијана ПУРЕНОВИЋ-ИВАНОВИЋ¹, Верица ВЕЛИЧКОВИЋ¹, Наташа ПЕНЧИЋ²,
Анђела ЂОШИЋ¹, Данијела ЖИВКОВИЋ¹, Ружена ПОПОВИЋ¹

¹ Универзитета у Нишу, Факултет спорта и физичког васпитања, Ниш, Србија

² Универзитета у Новом Саду, Факултет спорта и физичког васпитања, Нови Сад, Србија

Идентификација соматотипа у раном узрасту значајна је из разлога што пружа могућност правовремене и адекватне модификације животног стила појединке, у складу са потребама исте, а у циљу избегавања здравствених компликација и омогућавања што квалитетнијег живота. Разлике у соматотипу између одређених групација могу бити последица генетике, исхране, али и нивоа физичке активности, па је главни циљ овог истраживања био да се испита и упоређи соматотип 32 ритмичарке и 42 неспортисткиње, узраста од 6 до 10 година. Утврђене су основне карактеристике узорка испитаница (узраст, телесна висина и маса, индекс телесне масе), као и компоненте соматотипа (ендоморфија, мезоморфија и ектоморфија), према *Heath-Carter* методологији. Подаци су анализирани (дескриптивна статистика, *Kolmogorov-Smirnov* тест, t-тест за независне узорке) помоћу софтвера *Somatotype 1.2* и *SPSS 21.0*. Резултати истраживања показали су присуство разлика између ритмичарки и неспортисткиња, које нису на статистички значајном нивоу, али исте постоје и то „у корист“ неспортисткиња, када је реч о ендоморфији, односно у корист ритмичарки, када је реч о мезоморфији и ектоморфији.

Кључне речи: ектоморф, ендоморф, мезоморф, ритмичка гимнастика, ученице.

Из студентског пера

ПЛИВАЊЕ КАО МАНИФЕСТ ЛЕПОТЕ - СИМБИОЗА ЧОВЕКА И СВЕТА ОКО ЊЕГА

Александра ОБРАДОВИЋ

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Изучавањем различитих аспеката пливања, како у оквирима рекреативног, тако и у доменима такмичарског пливања, релативно лако долази се до запажања да оно садржи низ карактеристика које га детерминишу али и суштински диференцирају. Тачније чине јединственим у односу на читав спектар других данас доступних спортова. Међу свим тим карактеристикама, у групи оних израженијих *de facto* је и она којом се поимају суштинска својства ове вештине, Платонова „идеја изнад свих идеја“ – његова естетска категорија – лепота. Естетика пливања не лежи само у посматрању квалитетног перформанса. Она се огледа у односу пливача и воде, који су истовремено подређени, али и владају једно другим. Са свим оним што је у пливању лепо, сусреће се већ у првом контакту са водом. Обзиром на то да су идеје о лепоти смештене изван система научног доказивања, врло често она се подразумева као апсолутно релативна категорија. Међутим, уколико било какви универзални модели лепоте постоје, уверена сам да је умеће, односно вештина пливања, кроз сијасет његових различитих елемената, који га ближе одређују, управо један од њих.

Кључне речи: вештина, естетика, покрет, перцепција, умеће.

ПЛЕС ОСОБА СА ИНВАЛИДИДЕТОМ КРОЗ ПРИЗМУ ТАКМИЧАРСКОГ ПРАВИЛНИКА

Данило ВУЈАСИНОВИЋ

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Спорт особа са инвалидитетом свакодневно еволуира, те је тако особама у инвалидским колицима омогућено надметање и у плесу. У данашње време у 40 земаља широм света, омогућено је особа са инвалидитетом, да се баве спортским плесом. Ова врста плеса подразумева плес двоје људи у колицима или, једне особа у колицима и друге такозване „стојеће“ особе. Плесни пар се надмеће у стандардним плесовима: енглески валцер, танго, бечки валцер, слоуфокс и квикстеп, и латино-америчким плесовима: самба, ча-ча-ча, румба, пасо добле и џајв. Такође могу бити и формацијски плесови од четири, шест или осам учесника. Плес особа у инвалидским колицима почео је у Шведској 1968, као један вид рекреације и рехабилитације. Убрзо, већ 1975. одржано је прво локално такмичење, а прво међународно такмичење одржано је две године касније у Шведској. Ова врста спорта припада Светској федерације спортског плеса, која је члан Светске параспортске плесне организације. Такмичарским правилником ове федерације спортског плеса јасно су дефинисана и прилагођена правила надметања плесача у „специфичним“ условима.

Кључне речи: инвалидска колица, плесни пар, рекреација, спортски плес, такмичење.

ОГЛЕДАЛО УМЕТНИЧКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ КРОЗ ПРИЗМУ СОЦИЈАЛНИХ ОДНОСА ЊЕНИХ ЧЛАНОВА

Ивана РУЖИЧИЋ¹, Ана РУЖИЧИЋ²

¹Универзитет у Београду, Филолошки факултет, Београд, Србија

²Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Уметничка заједница у нашој земљи, као и у читавом свету, броји не тако мало чланова, што нам говори о самој њеној важности али и о важности начина на који људи унутар ње функционишу и делају. Социјални односи унутар групе су одувек представљали интригантну и привлачну тему за изучавање, нарочито када су њени припадници различитог узраста, пола, верских и културних обичаја. Циљ рада је анализи и проучавање међуљудских односа унутар заједнице која окупља плесаче народних игара културно-уметничких друштава београдских општина. Такође, један од примарних циљева је сагледавање проблема задовољства квалитетом и начином функционисања читаве ове популације, али и свих појединачних група. За потребе истраживања сачињен је упитник, који је обухватио питања о начину посматрања сопственог социјалног окружења, успостављања и одржавања међусобних веза са саиграчима и осталим члановима заједнице. Резултати истраживања указују на специфичност социјалних односа унутар културно-уметничких друштава, који неминовно утичу на квалитет рада и стварања. На крају се може закључити, да постоји потреба за даљим истраживањима социјалних односа у простору уметничке заједнице, имајући у виду различитости од којих је она саздана.

Кључне речи: група, играчи, културно-уметничка друштва, фолклор.

ПРОЦЕНА ПОСТУРАЛНОГ СТАТУСА ПЛЕСАЧА НАРОДНИХ ПЛЕСОВА ПРИМЕНОМ СПЕЦИФИЧНЕ БАТЕРИЈЕ ТЕСТОВА

Катарина ПРИБАКОВИЋ

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

Народни плесови део су народног стваралаштва и представљају показатељ начина живота и навика људи који су их стварали, њихових обичаја, нивоа културе, као и поднебља у којима су настајали. Посматрајући плесаче народних плесова, може се видети да они својим ставом, покретима, заједничком међусобном сарадњом и енергијом покушавају да пренесу публици дух и лепоту свог народа и особености које га чине оригиналним. Све то од плесача захтева висок ниво физичких способности, који је у директној вези са постуралним статусом. С тим у вези, циљ истраживања је утврдити постурални статус плесача применом батерије функционалних образаца покрета. Коришћењем емпиријско-експерименталне методе истраживањем је обухваћено 50 испитаника београдских културно-уметничких друштвава оба пола, узраста од 15 до 25 година. По критеријуму мерне природе статистичким процедурама подвргнуте су следеће квалитативне варијабле: активно прегибање ноге, мобилност рамена, ротациона стабилност трупа, стабилност трупа-склек, искорак у линији, прелазак препоне ногом и дубоки чучањ. На основу анализе, дошло се до закључка да плесачи имају висок степен мобилности, координације, покретљивост.

Кључне речи: културно-уметничко друштво, физичке способности, функционални обрасци кретања

СПЕЦИФИЧНОСТИ ПЛЕСАЊА У ФОРМАЦИЈАМА- ЛАТИНО/МАЖОРЕТ ПЛЕСОВИ

Нина РАДОВАНОВИЋ, Богданка КЕЛЧА

Универзитет у Београду, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд, Србија

У оквиру такмичарских плесова постоје различите плесне дисциплине, које између осталог обухватају и плесање формација. Формације чине заједничко истовремено плесање одређеног броја плесача, различитог доброг узрасата и пола, у зависности од категорије. Тако у оквиру латино-америчких плесова и мажорет постоје наступи и надметања у формацијама. Основна карактеристика формације у латино-америчким плесовима је плесање когеографије у групи коју чине 3-7 члана и формацији коју чине 8-24 члана у трајању од 2.50 до 4 минута. Приликом извођења формације у латино-америчким плесовима потребно је приказати 5 различитих плесова. Музика је специфична за сваки плес, ритам и темпо се мењају у зависности од самог плеса. Кореографија мора да садржи латино елементе и промене формација. У оквиру мажорет плеса постоји мини формација која чини 4-7 члана, у трајању од 1.15 до 1.30 минута и велика формација која чини 8-25 члана, у трајању од 2.30 до 3 минута. Приликом плесања у формацији без обзира на број чланова потребно је да се прикажу делови латино плесова, акробатике и гимнастике. У зависности од узраста и теме кореографије музика се прилагођава. Плесач игра са једним или два реквизита. Кореографија мора да садржи елементе који су наведени у правилнику, у зависности од узраста. Промене формација су обавезне као и обухватање целог подијума кроз кретање. Специфичности плесања у формацијама ова два плеса указују сличности у: броју чланова, минималном трајању плесне кореографије, промени позиција плесача, као и подели плесача по категоријама. Разлике плесања формација код ова два плеса су веће у односу на специфичности, а односе се на: коришћење реквизита у мажорет плеса, музику, као и обавезне елементе акробатике и гимнастике у мажорет плесу. Иако и једна и друга плесна дисциплина имају карактеристике формације, може се уочити да имају мање сличности, него различитости што се уочава у природи плеса.

Кључне речи: кореографија, правила, различитости, сличности, такмичења.

СПИСАК РЕЦЕНЗЕНАТА

1. Др Александар ТАСКОВИЋ
2. Др Ана ОРЛИЋ
3. Др Бранка МАРКОВИЋ
4. Др Војин ЈОВАНЧЕВИЋ
5. Др Горан КАСУМ
6. Др Душко ИЛИЋ
7. Др Јована ТРБОЈЕВИЋ ЈОЦИЋ
8. Др Лидија МОСКОВЉЕВИЋ
9. Др Марко ЋОСИЋ
10. Др Роберт РОПРЕТ
11. Др Сања МАНДАРИЋ
12. Др Тијана ПУРЕНОВИЋ-ИВАНОВИЋ

ИНДЕКС АУТОРА

- Агота ВИТКАИ-КУЧЕРА - 14
 Александра АЛЕКСИЋ ВЕЉКОВИЋ - 57
 Александра БЕЛИЋ - 34
 Александра ОБРАДОВИЋ - 66
 Ана РУЖИЧИЋ - 68
 Ана ШПАРОВИЋ - 33
 Анастасија КОЦИЋ - 32
 Анђела ЂОШИЋ - 64
 Богданка КЕЛЧА - 70
 Борис ПОПОВИЋ - 34
 Бранислав ЈЕВТИЋ - 16
 Бранка МАРКОВИЋ - 58, 61
 Бранка ПУЈИЋ ЈОВАНОВИЋ - 15
 Бранка САВОВИЋ - 50
 Бригита БАЊАЦ - 34
 Вера ОБРАДОВИЋ-ЉУБИНКОВИЋ - 17
 Верица ВЕЛИЧКОВИЋ - 64
 Весна БАЈИЋ СТОЈИЉКОВИЋ - 35
 Весна БАНОВЧАНИН - 51
 Војислава ВАСОВИЋ - 36, 37
 Гордана ОРЕШЧАНИН - 52
 Дамир РАСТИЋ - 45
 Данијела ЖИВКОВИЋ - 64
 Данило ВУЈАСИНОВИЋ - 67
 Дејан ВАСОВИЋ - 36, 37
 Драган МАРИНКОВИЋ - 34
 Душанка ЂУРОВИЋ - 57
 Ива БУБАЊА - 38
 Ива ИГЊАТОВИЋ - 48
 Иван КНЕЖЕВИЋ - 22
 Ивана РУЖИЧИЋ - 68
 Игор РАНИСАВЉЕВ - 47
 Јадранка ВЛАШИЋ - 62
 Јелица ПЕТРОВИЋ - 53
 Јефимија КОЦИЋ - 32
 Јована ТРБОЈЕВИЋ ЈОЦИЋ - 53, 54, 59
 Јоко ПОЛЕКСИЋ - 58
 Катарина ПРИБАКОВИЋ - 69
 Катарина ХЕРОДЕК - 57
 Константин КОСТЈУКОВ - 23
 Кристина МИЛУТИНОВИЋ - 39
 Ксенија ЈАСТШЕЊСКИ-СИМИЋ - 24
 Лидија МОСКОВЉЕВИЋ - 18, 47
 Маја КРАСИН МАТИЋ - 25
 Маја С. ВУКАДИНОВИЋ - 55
 Марија АНЂЕЛКОВИЋ - 26
 Марија МАЦУРА - 63
 Марија МИЛЕТИЋ - 60
 Марија СИМИЋ - 27
 Марина БЕЛИЋ - 62
 Марина ЂОРЂЕВИЋ-НИКИЋ - 63
 Марко ВАСИЉЕВИЋ - 59, 61
 Марко ЂОСИЋ - 40
 Милан АКСИЋ - 58
 Милан ГРОМИЛИЋ - 28
 Милена РЕЉИН-ТАТИЋ - 29
 Милица АЛЕКСИЋ - 62
 Милица СМИЉКОВИЋ - 41
 Милош ЖАРКОВИЋ - 60
 Миљана НИКОЛИЋ - 42
 Миодраг ШУВАКОВИЋ - 19
 Моника ЈОВАНОВИЋ - 43
 Наташа ПЕНЧИЋ - 64
 Неда АЛЕКСИЋ - 62
 Никола МИЈАТОВ - 44
 Нина РАДОВАНОВИЋ - 70
 Роберт РОПРЕТ - 45
 Ружена ПОПОВИЋ - 46, 64
 Сандра С. РАДЕНОВИЋ - 44, 50
 Сања МАНДАРИЋ - 54, 59, 61
 Саша ВЕЛИЧКОВИЋ - 20
 Светлана КОНТИЋ - 30
 Светлана ПЕТРОНИЈЕВИЋ - 39
 Слађана СТАНКОВИЋ - 57
 Слободан КАПОР - 58
 Слободанка ДОБРИЈЕВИЋ - 47
 Смиљана СТОКИЋ - 48
 Станимир СТОЈИЉКОВИЋ - 63
 Страхиња СТРЕЛИЋ - 63
 Татјана ЙОРДАНОВА - 36
 Тијана ПУРЕНОВИЋ-ИВАНОВИЋ - 46, 64
 Филип БИРО - 57

